MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLÍTICA

Preu: 30 cèntims - Corts Catalanes, 589 - Tel. 11430 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Any V. Núm. 245 - Barcelona, dijous, 12 d'octubre de 1933

Ara més que mai Catalunya i República són consubstancials.

PERTANY A LA BIBLIOTECA DE L'ATENEU BARCELONÈS

S'imposa una política netament catalana

Tota la vella Espanya d'abans del 14 d'abril, galvanitzada per l'anunci de noves eleccions de diputats a Corts, sembla que ressusciti d'entre els morts i vulgui anorrear l'esperit del nou règim. Després de dos anys d'haver intentat resoldre els problemes de la terra, separar l'Església de l'Estat, neutralitzar les influències militaristes i reconèixer les persones collectives que tenen dret a manar-se autonòmicament dins el territori de la República, sembla que tot està per fer o, pitjor, a risc d'enderrocar-se, com fabricat damunt de terra esllavissadissa. I és que el novell esperit, a Espanya, no tenia prou organitzacions polítiques que el servissin. L'esperit monàrquic vivia al fons dels cors que es creien ésser republicans, però del republicanisme no en tenien sinó les paraules.

El poder moderador

Es clar que molts d'aquests homes de més bona fe que base sòlida, ficats dintre la política de la República s'hi anaven faisonant. La transformació s'acomplia mitjançant crisis internes de partits, discussions en Congressos i Assemblees, dissidències i noves unions. Un cicle de vida vella es liquidava i en començava un de nova existència. Però era tan al començament, que avui està encara lluny de la maduresa; i fa angúnia pensar si l'evolució de les consciències serà prou profunda per donar als homes una visió de conjunt que pugui salvar la República.

Perquè, tot i no creient en una restauració, sabem que la creació d'una república amb ànima monàrquica seria com la instauració de la monarquia mateixa. Només amb aquest desavantatge: que els defectes inherents a tot règim d'esclavatge desacreditarien, emparant-se'n, els noms de República i llibertat.

Potser aquest perill que ara corre l'esperit del nou règim és, precisament, la causa que ha induït tota una conxorxa de radicals, dretes i agraris a situar la República d'aquesta manera. Tots ells estaven decidits a fer de la paraula República un so buit de contingut, i han esperat el moment favorable. Aquell dia el qual els antics partits republicans s'havien desfet per a fer-ne de nous. Per endavant sabien els enemics que arribaria aquest moment de prova, i estan decidits a aprofitar-lo. Més endarrera s'haurien trobat amb l'existència de partits republicans un xic passats de moda, però, fet i fet, disciplinats i robustos. Al cap d'un temps ja hauria existit la fórmula nova d'organització política constituïda segons la realitat republicana. L'atac més eficaç era mentre la situació passava per un pont entre les coses velles, abandonades, i les coses noves, no encara practicades. Per això la conxorxa ha triat els moments d'ara. I, per dissort, s'ha vist tan poc combatuda per l'alt poder, que fins i tot s'han impressionat forces republicanes del Parlament. I així veiem ara una crisi anti-parlamentària i extra-parlamentària que s'acaba amb un cop contra el Parlament donat per gairebé tots els sectors republicans del Parlament de la República.

Això, si no vénen explicacions clares, té tot l'aspecte d'una traïció a l'esperit del nou règim. I, després de l'esperit, sovint segueix la lletra.

* * *

Com a catalans, hem de retenir la profunda significació anticatalana que té el cop que acaben d'inferir a les Constituents. Els autors del cop ja saben en mans de qui posaran probablement la força i l'autoritat de la República. I els autors del cop, entre altres, són els actuals components del ministeri Martínez Barrios. Un d'ells, el senyor Pi i Sunyer, representa el partit que avui duu la política de Catalunya. Això, o bé no ho entenem o s'assembla força a una situació que es donava sovint abans del Directori de Primo de Rivera, quan els senyors de la Lliga ocupaven ministeris perquè sí, sense profit de la causa que els havia enlairat i a què es devien.

La Lliga, però, tenia els seus motius. D'aquells ministres no n'hi hagué ni un tot sol que no fos home relacionat amb la finança internacional. Però el cas de l'Esquerra no té cap explicació ni favorable ni desfavorable. Sabem que es deu només a la inconsciència i a la inèrcia que massa sovint dicta les decisions d'aquest partit encara poc fet a la lluita i als canviants de la política.

MIRADOR creu que val la pena de subsanar aquest error, i que el partit del senyor Macià comenci a posar el coll a la tasca de salvació de Catalunya i de la República. Seria bo que, caient en els defectes de la Lliga, regalés Catalunya a la Lliga, que seria com fugir del foc per caure a les brases.

A la pàgina 2: **La Universitat que no ha de tornar**, per Carles Artús.

A la pàgina 3: **L'agonia de la Llei Seca**, per Miquel Capdevila.

A la pàgina 6: **André Maurois i la novel·la**, per R. Tasis i Marca.

De Dijous — a Dijous

No direm pas que al món ja tot està dit i que no hi ha res de nou sota el sol. En aquest punt tenim una mica d'escepticisme i creiem més aviat que la mateixa aigua no passa dues vegades sota el mateix pont. La història no es repeteix amb aquella coincidència que molts suposen, i el món i els que més o menys còmodament l'habiten sofreixen variacions amb el temps. Si al món tot ja estigués dit, ja podriem plegar tots, uns d'escriure i altres de llegir. I després, encara cal afirmar que moltes coses que s'han dit ja, cal repetir-les perquè s'han oblidat. I encara més, que es poden dir moltes coses ja dites, explicar moltes coses ja sabudes, mentre es diguin i s'expliquin sota una forma diferent, amb un accent divers.

Es per això que no ens ha fet mai una gran aprensió tractar de temes que ja hagin estat molt tocats. (Fins hi hauria qui, amb una punta de bravata, sostindria que el mèrit s'escau precisament a dedicar-se a un tema explotat i saber-ne treure possibilitats que havien restat inèdites.)

Posats a primfilar, diríem que no hem tractat mai temes rigorosament inèdits, perquè d'aquest caràcter, apurat a l'extrem, no n'hi ha. Però almenys eren inèdits perquè circumstàncies diverses els donaren aquest caire, o bé perquè eren inèdits al nostre país. Tractats o no amb anterioritat per altres mans, els podem ben reivindicar, doncs, si no com a estrictament inèdits, com a rigorosament originals.

I, si més no, com a interessants i capaços de suscitar la curiositat dels nostres lectors, en favor de la qual treballem, com ara veureu.

* * *

A partir del número vinent, MIRADOR *començarà la publicació d'uns quants reportatges que té en cartera, cridats a desvetllar molt l'interès i l'atenció, i que, per la importància dels temes i la manera d'ésser tractats, esperem que seran molt ben rebuts pels nostres lectors.*

Un d'aquests reportatges serà el que ara darrerament ha fet Carles Sentís a les Balears, a la gairebé desconeguda illa d'Eivissa i a la massa coneguda illa de Mallorca. Tothom sap prou bé que s'ha assistint a la transformació d'aquesta darrera, gràcies sobretot al gran corrent turístic anglo-saxó que avui ja comença a colgar aquell tipisme i aquella beatitud que, en canvi, Eivissa encara conserva. Carles Sentís, que de cop ja es situà avantatjosament amb el reportatge Múrcia exportadora d'homes, *no desmereixerà en aquesta nova sèrie de l'estima en què el col·locà aquella que fou la seva revelació.*

Un altre tema dels reportatges d'imminent publicació, és el de J. E. Bartrina, sobre alguns aspectes barcelonins força relacionats amb la llei de vagabunds i malfactors. Bartrina, que sorgí al món del periodisme amb un article enviat al concurs de reportatges que organitzà MIRADOR, *no ha fet sinó refermar les esperances que en ell posàrem, a cada nova enquesta que ha emprès.*

I, finalment, el nostre antic col·laborador Ramon Pei, de retorn del seu viatge a l'Extrem Orient, treballa actualment en l'ordenació de les copioses notes i fotografies que ha dut de la Xina visitada en plena turbulència. No és pas corrent, en els nostres medis periodístics, de poder comptar amb una aportació directa i de primera mà de la inextricable confusió i l'espantosa guerra — diguin el que vulguin els comunicats oficials — que sembla crònica en un país ric de les fermentacions més poc comprensibles per a un esperit occidental.

Volem creure que els lectors de MIRADOR *rebran amb gust l'anunci que els fem avui d'això que no són projectes, sinó realitats ben aviat tangibles.*

MIRADOR INDISCRET

Això li faltava

Els nostres lectors tenen notícia de l'existència d'una mena de poeta que ens va processar, en complicitat amb els amics dels que manaven en temps de la dictadura, per unes ratlles que no deien res més que la pura veritat.

Es diu Xavier Viura, guanyà una Flor Natural fa un quart de segle, i des de llavors ja s'ha cregut dispensat d'escriure cap més vers.

Doncs bé, aquest ex-poeta acaba d'arrodonir la seva «excepcional història literàrira» (paraules seves textuals), escrivint a la publicació més divertida del món, no haver descobert la qual fins ara ens fa adonar que hem estat perdent el temps. Ens referim a *Pentalfa*, revista *naturo-desnudista y trofológica*.

I no sols hi escriu, sinó que hi surt retratat, en uniforme de nudista, naturalment. I fa propaganda pels ideals nudistes, que es veu que ara són els seus. En efecte, diumenge vinent, a les cinc de la tarda, al carrer d'Alcoi, 2 i 10, Xavier Viura donarà una conferència. Entrada lliure.

Si estiguéssim segurs que el conferenciant es presentarà en *tenue* nudista, aniríem a escoltar-lo, i encara més a veure'l.

Una cosa va per l'altra

El diputat Grau Jassans anà fa uns dies a la Generalitat, i molt enfadat va dir al secretari del senyor Macià:

— L'altre dia van venir dos o tres diputats acompanyant una comissió de rabassaires. La premsa va donar el nom de tots els visitants menys el meu.

— Devia ser un oblit d'algun periodista— digué l'Alavedra.

— No, no. Es que vós no el vàreu donar. No va sortir en cap diari.

Ara, amb motiu del Congrés de l'Esquerra, el nom del susceptible diputat ha sortit en tots els diaris.

Es la llei de les compensacions.

Les parets tenen orelles

Contràriament al que hom pugui suposar, les veritables víctimes de la crisi de la Generalitat han estat els informadors periodístics, els quals hi ha hagut dies que hi han passat divuit i vint hores, tot esperant unes manifestacions o indiscrecions de un pseudo-prohom esquerrà.

Un dia d'aquests, cansats els repòrters de passejar per la galeria gòtica, entraren a reposar a la secretaria del senyor Alavedra. Com que des d'allí es sentien perfectament els crits dels reunits a la Presidència, el senyor Alavedra tot era dir-los:

—Aneu amb compte! Que potser mentre esteu aquí esperant, poden sortir-vos per la galeria gòtica.

—Ca! — feien els periodistes —. Sabrem perfectament quan s'acabarà la reunió. Serà quan no es sentin més crits.

El senyor Alavedra va tenir una pensada genial. Féu circular entre les mecanògrafes una nota en la qual es deia: «Escriguin el que vulguin o no escriguin. Però facin força soroll.»

Efectivament, quan els periodistes sortiren, les mecanògrafes havien omplert, amb poques variants, vint o trenta fulls d'*aaaaa sssss ddddd*...

Passatemps

Tot i l'evident mal humor de les dametes de la Presidència (la senyoreta Rosa escometé un periodista: «El telèfon no el toqui per res; ni tot allò que no li importi»), un repòrter entremaliat va passar a una sala immediata i des d'allà demanà per telèfon la sala adjacent:

—La secretaria de la Presidència?

—Sí, senyor, digui.

—Que el senyor Costa i Déu de *La Veu* es posi a l'aparell.

(Petita pausa.)

—Digueu.

—Costa! Sóc Sabaté. En teniu per molt, avui, encara?

—Em sembla que sí. Va per llarg.

—Doncs bé, si per cas deixeu-ho, i a les deu en punt sigueu al Secretariat, que don Francesc us esperarà.

—Caram! Què passa?

—No ho sabeu? Don Francesc ha estat cridat a consulta. Entrarà a la Generalitat per una porta reservada a les onze. Ni una paraula.

En Costa tot era passejar donant salts:

—Potser que per avui ja en tenim prou — deia als seus companys.

—Ca! Avui no sortim d'aquí fins les dotze — feien aquests.

Per fi, no podent esperar més, es penjà d'un aparell i marcà un número:

—*La Veu*? Faci el favor d'avisar En Sabaté.

—Haurà de marcar el número... — digué la senyoreta.

El repòrter, impenitent, prosseguí la broma:

—Digueu, Costa, digueu; sóc Sabaté.

—Pengi l'aparell i truqui al...

—Senyoreta!, retiri's, que ja contesten.

—Retiri's, senyoreta!

—Ha de marcar el...

—Digueu, Costa, i no en feu cas.

—Calli, senyoreta. Sabaté!: què faig de les quartilles que ja tinc escrites? Perquè potser hauria de variar el to!

—Cremeu-les.

—Caram!

Per fi, a la tercera represa, els dos companys de redacció s'entengueren. Costa, amb cara d'avisat, s'adreçà al redactor de *La Publicitat*:

—No et pensis que ni per un moment m'hagin enredat!

Concomitàncies?

Els repòrters de l'Associació de Periodistes organitzaren al Club de Natació Barcelona un sopar a honor del nostre company Carles Sentís el qual acaba de guanyar un campionat de natació entre periodistes.

Els periodistes invitaren el governador general i li oferiren la presidència. A l'acabament de l'àpat, els comensals foren invitats a signar a l'àlbum. El redactor de *La Veu* va omplir tres planes, tres, d'elogis abrandats al governador general.

Discretament, el senyor Selves en demanà una còpia i la guardà curosament a la butxaca.

Intel·ligència entre la Lliga i l'Esquerra?

Esgargamellament ortodox

Durant l'assemblea general en què s'acordà per majoria de vots la separació de l'entitat La Falç de l'Esquerra Republicana de Catalunya, els pocs partidaris de la no escissió, cada vegada que a través dels discursos era esmentat el nom del president de l'Esquerra, prorrompien en uns abrandats crits de «Visca En Macià!»

El grup contrari, els decantats al trencament, respònia a cada un d'aquests «visques» amb un altre crit no menys ortodox:

—Bon cop de *Falç*!

Un rècord

Entre els comparets sitgetans de la Lliga s'havien arribat a fer apostes sobre el temps que duraria el discurs d'En Cambó a l'Autòdrom.

—Poca estona enraonarà—deia l'un—. No veieu que està tan delicat!

—Bé, home, però farà un esforç...

—Es una llàstima que no sigui el d'abans!

Quan Cambó encetà la peroració, tots miraren el rellotge i anaven comptant: un, dos, tres, quatre, cinc, sis... com el que compta pulsacions.

—Seixanta-cinc!—cridà el president local, i la colla d'addictes respirà amb satisfacció.

En efecte, En Cambó havia acabat als seixanta-cinc minuts justos, la qual cosa, ateses les seves circumstàncies especials, no deixa d'ésser un rècord.

El bo del cas és que en preguntar als lliguers sitgetans el que havia dit el líder, us contestaven:

—Noi, mira, ha parlat seixanta-cinc minuts!

I ningú no els treia d'aquí.

Paciència

Posat que entre els capdavanters de la Lliga sitgetana no n'hi ha cap que tingui condicions oratòries ni que, amb prou feines, us sàpiga llegir dues quartilles en veu alta, es suggerí al Consell Central de Barcelona que, almenys, parlés algun prohom o pronoi vinculat d'una manera o altra amb la vila. Els dirigents donaren un nom amb l'esperança que faria un gran efecte: el senyor Coll i Rodés, però fou refusat sense embuts.

Es el que deia el conserge d'una societat recreativa:

—La gent de la capital no saben res de res: precisament aquest Coll fa quatre dies que vingué a parlar per Acció Catalana!

Els resultats

Un cop acabat el míting, els pronois organitzadors volgueren saber com anava la Lliga a Sitges:

—I al poble, què feu?

Vista parcial de la darrera crisi

(c) Ministerio de Cultura 2006

Els caciquets locals es miraren l'un a l'altre mentre es posaven tots vermells:

—A Sitges, no hi haurà més remei que fer una unió de pradistes i retiristes distingits, una mena d'unió de dretes, vaja...

En Duran i Ventosa encara riu.

Raó de pes

La febre precursora de les eleccions ha fet la seva aparició en els centres polítics. En una entitat suburbial d'Esquerra es celebra una reunió amb l'objecte de designar un candidat. Es discuteix acaloradament, com pertoca. Un dels set individus — set entre cinquanta: bona proporció! — que acceptaran amb gust el sacrifici d'anar en candidatura, es posa dempeus i, solemnialment, parla:

—Molt bé, senyors, que vulguin presentar un candidat catalanista i republicà de tota la vida. Però es dóna la casualitat que cap dels que pretenem ésser-ho no és catalanista d'abans de proclamar-se la República. Volen dir que no podríem passar per alt aquest petit detall? Molt bé que es tingui en compte per als que van de franc en candidatura, però nosaltres estem disposats a sufragar les despeses d'elecció amb tres mil pessetes...

La raó, com es pot observar, no pot ésser més convincent.

La tradició és la tradició

Dialoguen dos més que probables candidats a regidors de l'Esquerra:

—A mi em sembla que no serà veritat.

—El què?

—Que els candidats ens haurem de sotmetre a una prova d'escriure en català.

—No ho vull creure. Per a ésser regidor no calen aquests coneixements. Al partit radical, almenys, no et venien amb tantes exigències.

Un ofici com n'hi ha pocs

El Dr. Dolcet sol fer els gegants davant d'un grup de federals, el qual té l'avantatge damunt els altres grups de posseir un autèntic federal de tota la vida, vell de vuitanta o noranta anys. La senectut d'aquest home conseqüent és homenatjada constantment en els centres de barriada del seu partit: avui amb un dinar, l'altre diumenge amb un vermut, tal dia amb una vetllada literària, etc.

—Vol dir—preguntà la família del federal provecte al Dr. Dolcet—que amb tantes emocions una darrera l'altra no s'hi pot quedar?

—De cap manera. Hi està tan avesat, que el perill serà el dia que ens oblidem d'homenatjar-lo.

Feminisme i tabac anglès

Ja fa dies, al jardí de l'Ateneu Barcelonès, es trobaven al volt d'una taula Josep M. de Sagarra, Teresa Gibert i d'altres personalitats i pseudo-personalitats que no val la pena d'anomenar.

L'autor d'*El Cafè de la Marina* es tragué el paquet de «Lucky» i es posà una cigarreta als llavis. Convidà una senyoreta que tenia al seu davant, la qual prengué el petit cilindre blanc i l'encengué.

Teresa Gibert, en no veure's també convidada, digué tot allargant la mà envers el paquet:

—Té, vaja; jo també fumaré...

Però el paquet ja era buit; i Josep M. de Sagarra, per tal de quedar bé en la seva reconeguda fama d'home galant—encara que potser amb una millèsima de recança—, oferí a la seva sollicitant la cigarreta que li penjava als llavis...

Cortesia

Inauguració de les Escoles Carles Pi i Sunyer, a Bellver del Penedès. Al moment d'obrir la porta de l'edifici docent es trobaren junts, al llindar, En Macià i el primer conseller.

—Apa, obriu vós, don Francesc.

—De cap manera, sou vós el que heu d'obrir.

—Feu-me l'honor...

—Tot el que vulgueu, però essent a casa vostra, sabreu millor el joc del pany.

UN PAS ENDAVANT

La Universitat que no ha de tornar

«Prou de fer l'estudiant, i a estudiar!» Amb aquest peu, cloïa la seva caricatura de MIRADOR, l'Apa, ara fa dos números. «Fer l'estudiant!» A la caricatura hi havia l'estudiant arlequinesc, amb la cullera al tricorni i la guitarra a punt. «Fer l'estudiant!» A les dispeses de les capitals de província es coven els homes que volen «fer l'estudiant»; a les cases particulars arriben a l'adolescent la darrera trencadissa de vidres, o la darrera lluita de tomàquets èpicament avalotada pels diaris poca-soltes. Fins i tot, el noi de l'Institut havia pogut presenciar des de la porta la darrera càrrega dels guàrdies d'assalt contra els de la Universitat. Quines batalles! Ell encara era tendre; no podia combatre. Però, quan passaria a la casa del costat!...

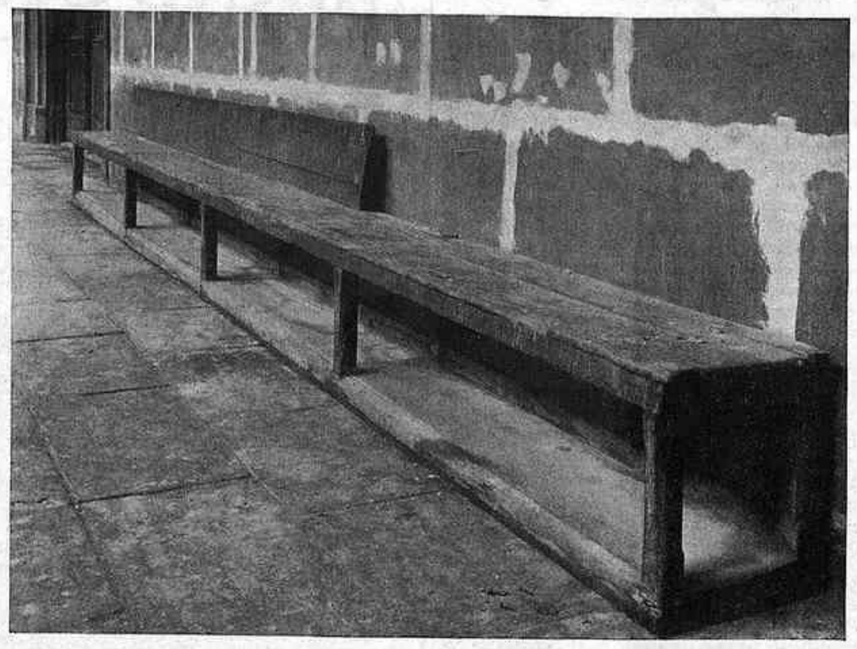

Bancs destroçats i parets greixoses

Pedres guixades

I, efectivament, són sempre els primers cursos els que es distingeixen, amb un fervor de novici, en els aldarulls i en les absurditats. Són ells, sobretot, els que s'erigeixen en campions de la «dignitat estudiantil». Ah, la «dignitat estudiantil» és una cosa tan sensible! Imagineu que uns professors volen fer classe; imagineu que les vacances no s'acosten amb prou rapidesa. L'honor dels estudiants comença a sentir-se primmirat i vigilant. Aleshores un fet qualsevol el posa en vibració: uns estudiants venezolans han estat empresonats, un decret de l'Ajuntament estableix la recollida de gossos, uns alumnes mal educats són objecte d'una sanció. Com s'excita aleshores aquella honorabilitat ofesa! Venezolans, gossos, o companys passen a fulgurar en esbossos de míting, en cartells de propaganda. Vaga general — quina exquisida protesta, quina venjança segura! —; és impossible tolerar-ho. Cal organitzar una manifestació, fer caure portes, destroçar laboratoris. Cal pintar amb allusions a llur família l'efígie del tirà de Venezuela, del regidor canòfob, del professor sanyut. Les parets són amples. Fins i tot es pot posar un BIBA LA UELGA, un MORI MUSSOLINI o una dona despullada amb una escombra a la mà. Mentrestant ressona — màgicament — la paraula: «Es una qüestió de dignitat»; «La dignitat nostra no ho pot consentir»; «No entrem a classe per dignitat». La massa bufa pels patis. Es veuen gents estranyes. Es veuen aquells estudiants que no anaven mai a classe, que són els que criden més la necessitat de fer collectiva la seva actitud. I d'altres que no havien estat vistos mai a la Universitat. Es evident que la dignitat està en perill. Cal sortir al carrer; que la gent vegi el seu gest irat. Al carrer comencen les corredisses. De prompte — ah! —, de prompte un policia perseguidor travessa la porta d'entrada. Senyors: aquell policia acaba de petjar — de trepitjar — el fur universitari. El fur universitari — sacratíssim —. La cosa és gravíssima. Planteja una colla de problemes jurídics que els estudiants d'advocat intenten vagament d'explicar. La vaga! La vaga! Som a primers de desembre. Les classes no s'obriran fins al 8 de gener.

Entrem a la Universitat? Ha quedat deserta. Els estudiants l'han abandonada alegrement. I l'han abandonada alegrement perquè no se l'estimen. Els estudiants no s'hi senten lligats en cap moment. Gairebé no cal ni anar-hi. Unes quantes assistències ben administrades, una *empollada* general a fi de curs—amb la tasseta de cafè per no adormir-se—, una recomanació i un examen amb un programa ben *illustrat*. La qüestió és treure un títol, perquè el noi de casa bona pugui enriquir la seva targeta amb la buidor d'un nom acadèmic.

Cap esperit collectiu no hi és vistent. Cap esperit no informa àdhuc el professorat, en general. Entrem. Heus ací el tauló d'anuncis. No proveu de llegir cap convocatòria; els ulls se us cansaran inútilment, car els papers estan darrera una reixa; les portes del rectorat havien estat blindades; tot és tancat i barrat amb una desconfiança envers el pròxim. Les parets són plenes d'inscripcions: la grolleria, l'obscenitat, el rupestrisme, la paranoia, la baixa política, la brutícia i la poca-vergonya es reparteixen les parets. Hi ha uns bancs on us exposeu a embrutar-vos si us acosteu; la pedra noble de les columnes és guixada. A les classes, cada banc, cada taula és un museu epigràfic on pot seguir-se l'evolució de la política nacional i estrangera fins als dies d'avui. Des del MAURA SI i el MAURA NO, fins al VIVA LA URSS i el VISCA EN MACIA, passant per les petites expansions sentimentals: LAURA, TE AMO, hi ha un reflex de la massa d'opinions tan respectables com inaplicables a l'epigrafia de moltes generacions d'estudiants.

Altrament, ningú no havia explicat a l'estudiant què cosa calia fer amb la Universitat; i en canvi, les novelles barates parlaven d'estudiants alegres, irresponsables en tant que estudiants, necessàriament graciosos, i balladors a l'Esquerra de l'Eixample amb modistetes sentimentals i oblidadisses.

Aquest és el quadro extern. Després, vénen les dades de la vida interna: rutina, instrucció memorística, llibres de text, martingales, exàmens camuflats, apuntadors, iluminadors, *cobistes*, recomanats, parents, *llepaires*, llibres sota la taula, malalties fingides, amenaces, assistència inconscient i exàmens improvisats.

Heus ací un panorama universitari. Que hem carregat les tintes? Heus ací unes fotografies ben significatives. Que aquest no és solament un fet barceloní? D'acord. Això no obstant, no ens cura de cap perill. Barcelona es troba amb una universitat així, al moment de pendre definitivament consciència del seu rol de cap espiritual de Catalunya. Calia fer una reforma radical; és a dir, una reforma d'arrel, violenta. El primer pas — jurídic — està ja aconseguit. La Universitat ha esdevingut autònoma. Immediatament, la Universitat inicià les seves reformes. Començant per la més senzilla, l'externa, que té, amb tot, una importància espiritual. Heus ací unes notes d'aquesta reforma:

a) Neteja i repintat dels claustres. Les parets són immaculades ara. (Qui gosarà fer-hi la primera ratlla?)

b) El jardí queda obert als estudiants. (Caldrà, ara, barroerament, saltar la reixa?)

c) Els patis aniran centrats per brolladors. (Hi haurà qui pensi que els patis són camps de futbol?)

d) Les portes passen a ésser de vidre. (Caldrà barallar-se amb aquestes fràgils, que ja no són blindades com en el temps de la Dictadura?)

e) Es construeix un frontó al jardí. (Es jugarà ara pels passadissos?)

f) Els urinaris passen a ésser subterranis. S'instal·la un bar.

g) Renovament de les classes i del mobiliari.

La gran pregunta, la solemne pregunta que cal fer ara és aquesta: ES FARAN DIGNES ELS NOSTRES ESTUDIANTS D'AQUESTA UNIVERSITAT RENOVADA? Cal esperar que sí; i cal esperar-ho, justament, d'un fet que ha alarmat certes gents. L'emigració de matriculats vers les universitats que conserven les velles fórmules rutinàries. Això fa pensar que els que resten — pocs, tant se val! — resten amb la plena consciència del que representa la nova etapa escolar. Els altres, que se'n vagin. Bon vent! Arribarà un dia que un graduat a la nostra Universitat serà objecte d'un respecte superior. A això cal anar. Perquè, junt a la reforma externa, cal comptar amb els canvis espirituals: supressió d'exàmens memorístics, proves de conjunt, assistència lliure a les càtedres que més convinguin a l'alumne, auto-responsabilitat. De tot això fugen certs estudiants als quals es complica, sembla, excessivament la seva mentalitat. I bé. Aquesta massa com a tal massa no interessa gens. Com tampoc interessen gens les protestes de reaccionaris *padres de familia*, per una banda, i d'extremistes no desavesats d'un llenguatge de conspirador — autodidactes de barraqueta com són —, àdhuc quan la Universitat de Barcelona passa a ésser — i calia que fos així — el centre de la vida espiritual de Catalunya.

CARLES ARTUS

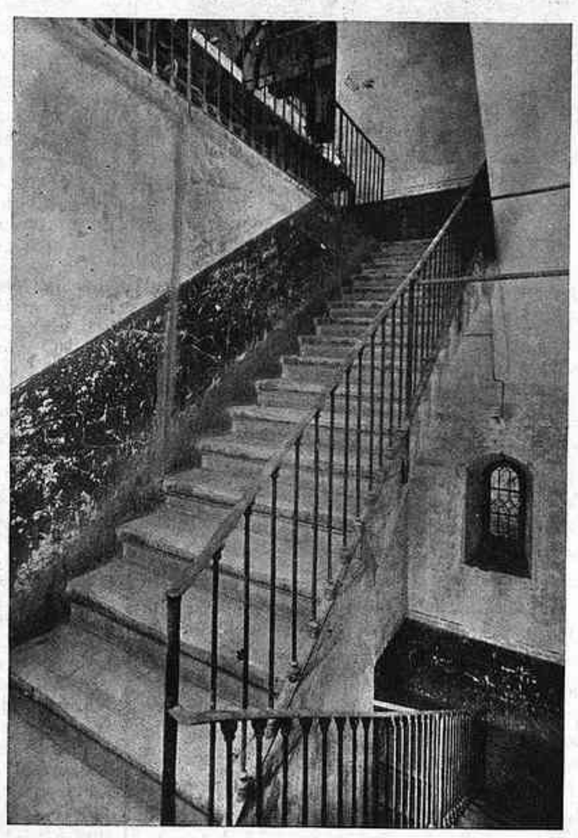

Escales tronades

L'APERITIU

André Maurois. — Es produeixen al món molt de tard en tard, en el clima literari, aquests grans imaginatius, que van carregats amb tot l'or i amb tota la misèria de la seva època, i encara més, es superen a l'època, a totes les possibilitats sensibles dels que els volten, a tot el poder de suggestió dels cervells més originals que es passegen pel carrer o que fumen la pipa en silenci. Aquests casos de grandesa literària serveixen d'aliment a moltes generacions, i sempre deixen un recó insospitat, un color verge en la seva policromia enlluernant per fer patir els crítics futurs. De creadors d'aquesta força n'hi ha pocs, perquè el món i les dones que posen criatures al món no donen per més. Quan parlo d'aquesta mena de personalitats, em refereixo a figures com Dickens, com Balzac, com Tolstoi, i per citar-ne una ben a la vora nostra, no tinc cap inconvenient a citar el nom de Proust.

De Proust se n'ha dit molt, però molt de bé; se li ha donat una importància impressionant, però jo crec que encara se n'hi ha donat poca, que encara se'n mereix molta més, i que el seu valor ultrapassa les mesures una mica mesquines de la crítica. De Proust només se'n pot parlar amb un incondicional i frenètic entusiasme. Es el més original i el més autèntic creador de poesia i de realitat de la nostra època, i per trobar algú en els països occidentals de la seva grandesa, hauríem de recular fins aquell congestionat i magnífic monstre, creador de figures humanes que es deia Balzac.

Avui dia tots els escriptors francesos no poden prescindir de Proust; és com una mena de virus que tots porten a la sang, i no hi ha manera que s'acostin a les coses i posin en joc llur sensibilitat sense que se'ls interposi l'espectre de la sensibilitat de Proust. La mateixa influència que exerceix sobre els escriptors la té sobre tots els gustadors de novella. Encara que no tots els paladars són prou aptes per a ensorrar-se dins del món enorme de les espècies i les drogues proustianes. Per això quan dic tots els gustadors, em refereixo als gustadors de debò, als que saben triar i tenen paciència i xuclen tot el sabor de les paraules.

Però de Proust només n'hi ha un, i difícilment en tornarà a sortir un altre.

Al costat d'aquests grans creadors, com Proust, cada època té els seus escriptors representatius d'excellent qualitat, que generalment i tractant-se de la novella—la forma literària més completa i més adient al nostre temps — es poden dividir en dues menes. Uns que agafen de l'època tot el que tingui de més estrident, de més característic tant en l'epidermis com en el moll de l'os, i són els escriptors que juguen amb els colors aguts, amb el *bizarre*. Vénen a ésser allò que en les exposicions canines són els gossos provocatius i impossibles que tenen un gran èxit entre els espectadors i costen preus fabulosos. Aquesta mena d'escriptors són una mica víctimes de l'ambient i d'haver de forçar la màquina. I encara que treballin amb elements d'una profunda qualitat humana i d'una soferta matèria literària, generalment, aquesta mena d'escriptors són els que passen més aviat de moda.

L'altra mena d'escriptors representatius d'una època, la formen aquells que treballen sobre l'aparentment immutable matèria sentimental dels homes i les dones, sense orientar-se massa amb l'ambient exterior, agafant del món i del paisatge allò que tenen de mat, de menys brillant i estrident i de més invariable. Llur estil simple i net, sense tombarelles excèntriques, s'adapta a aquesta visió podríem dir-ne modesta i limitada del món i dels homes. Això no vol dir que aquests escriptors no siguin d'una gran ambició, de vegades són àdhuc d'una desesperada ambició, i això no vol dir que amb una paleta de roses i grisos i verds esfumats no donin amb una precisió matemàtica la suggestió d'un moment colorit a tota follia, ni que amb la seva aparent lentitud no marquin un ritme a tot gas. Aquesta mena d'escriptors, quan arriben a una ponderada i justa expressió del que volen dir, acostumen a tenir un gran èxit, acostumen a produir una sensació d'endreçament, de netedat i de benestar. Són els preferits per una gran massa burgesa una mica sensible que cerca en la lectura o bé el patètic o bé l'humor dosificats amb una finíssima correcció.

Un tipus representatiu d'aquesta mena d'escriptors, potser el millor de tots, és avui dia a França André Maurois. Aquest Monsieur Herzog, conegut en el món de les lletres amb el nom d'André Maurois, que l'altre dia vàrem tenir el gust d'escoltar i saludar al Conferència Club, no desment personalment la imatge que del seu físic i de la seva correcció ens havia donat la lectura d'algun dels seus llibres.

Maurois és un home estilitzat personalment segons el cànon de la seva literatura. Aquest francès d'origen semita conscientment britanitzat, s'ha vestit de negre i s'ha pentinat el seu escàs cabell entre plata i gris i s'ha retallat un bigotet entre esportiu i diplomàtic, perquè la seva intel·ligència li ha dit que ell, Maurois, com a valor francès i com a valor internacional, no té més remei que presentar-se als públics selectes i esnobs del món amb la forma que aquests públics l'han imaginat i l'han previst en llegir les seves novelles. Sobretot, en llegir *Climats*, perquè Maurois encara és, per damunt de totes les seves ambicions literàries, l'autor de *Climats*.

La conferència de Maurois sobre el perquè s'escriuen i es llegeixen novelles, malgrat la composició d'una punta de *cabotin*, d'home que recita una conferència que no es produeix ni amb el dolor ni amb la joia de la improvisació, malgrat ésser una conferència de *repertori*, arriba a produir una emoció veritable, arriba a produir aquell gust excels, que un dia Ortega y Gasset em deia que és la màxima ambició del conferenciant. Donar directament amb la presència i amb la veu humana aquella part de l'esperit d'un escriptor que és impossible de donar en el llibre. Es a dir, la conferència de Maurois va resultar una peça literària viva, plena d'imprevist, i això gràcies a un art i a una malícia molt intel·ligent d'home que ha tastat aquell comú denominador emotiu dels públics correctes i que no es lliuren amb facilitat.

Malgrat el maquillatge, Maurois no pot dissimular una punta de desesperació i de tristesa, aquesta desesperació i aquesta tristesa que fatalment senten tots els homes intel·ligents de la nostra època.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

Un present? Cap de tan oportú com el d'un objecte de cristall i argent combinats per un veritable artífex.

JOIER

J. ROCA

Rambla del Centre, 33
Passatge Bacardí, 2

CONTINENTAL

Claris, 5. - Telèfon 19763
BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006

UNA EXPERIENCIA

L'agonia de la Llei Seca

Els anglo-saxons senten una inclinació absurda a beure. Nosaltres, llatins, tindrem sempre dificultat per a compendre l'afició a la beguda dels anglo-saxons. Un llatí beu per apaivagar la set o sentir el plaer del contacte de la boca i la gorja amb la beguda. Molts anglo-saxons beuen pel desig de perdre el coneixement, per esdevenir un no-home, per *oblidar*... Es la cobejança de l'embrutiment, submergint-se a gratcient en les profunditats d'un Nirvana abjecte, que no ha de durar més que les poques hores que duri l'embriaguesa...

Nosaltres, catalans, que bevem sòbriament o som aiguaders per inclinació natural, no comprenem el gran defecte dels anglo-saxons, com ells no comprenen que nosaltres paladegem amb tant de gust el *dolce far niente*, i adquirim tanta habilitat en l'art de perdre el temps

Aquesta passió per la beguda dels anglo-saxons no s'acontenta del vi o de la cervesa; necessita líquids més forts que produeixin de pressa l'oblit de si mateix: alcohols recarregats, mixtures terribles que vagin de dret a les fibres del paladar encara no esmorteïdes i despertin les últimes possibilitats del goig, preludi curt de la inconsciència voluntària.

El segle XIX, aquesta tara dels anglo-saxons havia arribat a tal punt que llurs elements directius s'espantaren i es decidiren a *fer quelcom* que posés remei a la tara. Els governs dels Estats Units es llençaren al combat. Un paràgraf de la seva Constitució autoritza la supressió i càstig de tot el que resulti nociu a la salut i als bons costums. Damunt d'aquesta base fou edificada la campanya contra la beguda, i recolzaren les lleis prohibicionistes.

L'Estat de Maine fou el primer que va declarar prohibides les begudes alcohòliques l'any 1846. Seguiren els Estats de Kansas l'any 1881, Dacota del Nord en 1885 i Geòrgia, Mississipí, Carolina del Nord i Oklahoma, en 1908. Els líders de la campanya eren William Jenning Bryan, orador grandiloqüent que va revelar-se a la Convenció del partit demòcrata celebrada l'any 1896, Volstead i Anderson.

Hom formà comitès prohibicionistes a tots els Estats, i els diners afluïren a les caixes sostenidores de la campanya. Només John Rockefeller junior donava 350,000 dòlars a l'Anti-Saloon League, o Lliga contra les tavernes.

Val a dir que els prohibicionistes menaren bé la campanya i saberen impressionar les consciències i els cors dels nordamericans. Per altre cantó resultaren astuts aprofitadors de les circumstàncies, especialment de l'onada d'entusiasme i esperit de sacrifici que va estendre's per tots els Estats Units en pendre part a la Gran Guerra. L'any 1917, quan un milió de joves nordamericans eren a Europa, els prohibicionistes cregueren que era arribada l'hora, car la majoria dels joves enrolats hauria votat a favor de la llibertat de la beguda.

Un referèndum entre els 48 Estats va aprovar l'esmena 18 de la Constitució, anomenada Llei Volstead, la qual prohibeix la fabricació, venda i consum de begudes alcohòliques. El pretext fou la necessitat d'estalviar l'ordi de la cervesa per a la fabricació de pa. Wilson va posar el veto a la Llei, però ella va entrar en vigor el 16 de gener de 1920. Havien votat a favor 32 Estats i 16 en contra.

Si la votació hagués estat individual, potser haurien guanyat els humits, perquè entre els antiprohibicionistes hi havia els Estats de població més nodrida, tals com Nova York, Califòrnia, Illinois, Massachussets, Pensilvània, etc. Però valia igual el vot de l'Estat de Wyoming, que no arriba a 500,000 habitants, que el de Nova York, que passa de 15.000,000... Els resultats de l'aplicació de la Llei Volstead han estat catastròfics. Per un cantó el Govern ha perdut els ingressos dels impostos damunt les indústries productores de les begudes i han restat sense feina milers i milers de treballadors agrícoles i industrials. Per altre cantó, hagué de fer despeses enormes per a perseguir el contraban. Un exèrcit de policies i una esquadra de vaixells patrullers, especialment dedicats a la repressió del contraban de begudes, costaren quantitats enormes. Només per a l'any 1930 la consignació era de 936 milions de dòlars.

La contrapartida encara és més tràgica. L'afició a beure no va minvar, sinó que, excitada per la prohibició, va fer-se clandestina, i, en conseqüència, molt més cara i perillosa. Amb diners hom trobava alcohols de tota classe, especialment els adulterats, que ferien els estómacs. Les borratxeres més repugnants i més nocives esdevingueren usuals, i el nombre dels morts i dels malalts de l'alcohol fou tan alt com el dels atacats per la malaltia més terrible.

Paral·lelament a les despeses de l'Estat i les desventures dels bevedors, varen desenrotllar-se el contraban i la corrupció de les autoritats. Empreses poderosíssimes que disposaven de centenars de vaixells i de milers de servidors, entraven alcohols que s'adulteraven camí de les tavernes i restaurants, i es confonien amb begudes inversemblants, fetes d'alcohol de fusta i altres matèries que emmetzinaven l'illusionat bevedor.

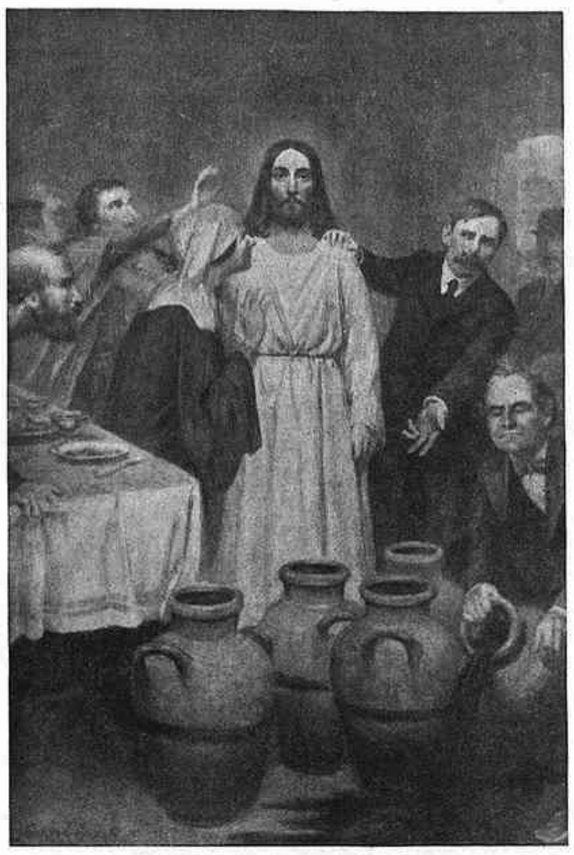

El quadro «humit» de Kaufman

Les lluites entre policies i contrabandistes passaven per fasses diverses: de corrupció que produïa escàndols com els de simples policies que arribaven a milionaris, i de persecucions dures que escampaven la mort. L'any 1930 els contrabandistes morts foren 190 i ara, amb els tretze anys que duu de vigència la llei, passen de 2,000.

Tal estat de coses ha obligat a reflexionar els directors del país, fent-los sentir la convicció que cal abolir la Llei Volstead. El mateix John Rockefeller va declarar: «L'experiència ha durat prou i els fets estan suficientment provats. La llei seca no serveix per evitar la beguda. Només serveix per a provocar-la i per a enfortir el crim, el bandidatge.» A aquesta veu s'han unit d'altres de prohibicionistes que confessen llur error i s'adonen que la Llei Volstead, per ésser atemptatòria a la llibertat, és contraproduent i nociva.

Però, encara que la majoria dels nordamericans fos partidària de l'abolició del prohibicionisme, no era fàcil arribar-hi. Havien de votar-la les dues terceres parts de les Cambres i 36 dels 48 Estats.

Contrabandistes, fabricants d'aigües carbòniques, partidaris sincers de la Llei Volstead, puritans de la llei escrita i altres de més o menys bona fe, s'ajuntaren per a impedir la tornada a la llibertat de beure. Els demòcrates havien fet les campanyes electorals darreres damunt la plataforma de l'abolició, i en triomfar Roosevelt, la Llei Volstead morí.

Varen votar l'abolició les dues terceres parts del Senat i del Congrés i la van votant els Estats. Hom creu que el 6 de desembre la votarà l'Estat 36.

Immediatament seran permeses les begudes cervesa, vi i alcohol, amb uns impostos per a la importació que semblen ésser de cinc dòlars per *gallon* (3'785 litres) d'alcohol destillat, un dòlar i quart per als vins lleugers, sis per als vins escumosos i un per a la cervesa. També es diu que en reunir-se el Congrés a primers d'any, rebaixarà els drets de la cervesa i augmentarà els dels alcohols destillats.

Els prohibicionistes varen demostrar saber aprofitar les circumstàncies i el puritanisme dels electors. Els antiprohibicionistes han sabut explotar el sentimentalisme i la religiositat del país.

Han contribuït molt a fer derogar la Llei Volstead caricatures com la que presenta els rascacels, símbol de la prosperitat dels Estats Units, com si fossin decoracions de teatre, per a demostrar que la riquesa del país era falsa durant els anys de prohibició.

Però l'arma eficacíssima ha estat el quadro de J. J. Kaufman, deixeble de Gerôme, que es titula *Les Noces de Canà*.

Jesús acaba de convertir, a prec de la seva mare, l'aigua en vi. Sobtadament apareixen els partidaris del prohibicionisme i demostren llur escàndol pel miracle. Volstead sacseja Jesús i el reprèn per la seva acció; Bryan — que donava un aire místic als seus discursos —, llença el vi miraculós amb gest impertinent, i Anderson ni tan sols s'ha descobert el cap.

La Mare de Déu, espantada, es dirigeix al seu fill i el nuvi fa acció de defensar la núvia, estemordida, mentre Sant Pere es llança contra els fanàtics.

Sol, serè, impassible enmig del desgavell, Jesús mira enllà i es dirigeix al Pare Celestial, dient: «Perdona'ls, Pare, que no saben el que fan.» Aquesta composició ha esdevingut molt popular i els antiprohibicionistes l'han utilitzada profusament.

Podríem dir que en la lluita entre el puritanisme i l'astúcia contra l'art i el bon sentit, han triomfat els darrers.

MIQUEL CAPDEVILA

Mirant a fora

Mals pagadors

La Societat de les Nacions es queixa perquè molts països no paguen les quotes que li deuen. La majoria d'aquests països són sudamericans; però no els amenacen amb l'expulsió, com es fa amb els socis d'un cercle, perquè es creu que llur presència és necessària al prestigi del cercle internacional. Per això s'explica l'entusiasme amb què en els medis ginebrins s'ha rebut l'Argentina, que ha reingressat a la S. de les N. després d'una llarga absència i ha promès pagar puntualment.

Xina, que era el país que més quotes devia, ha pagat una quantitat a compte. Però ha trobat manera de rescabalar-se en part del que pagava, obtenint del Consell de la S. de les N. la tramesa d'una imponent missió sanitària a la conca dels rius Groc i Blau.

Per si algú vol saber a què puja la morositat de certs països, heus ací algunes xifres. El 31 de desembre de 1932, es devien a la Societat de les Nacions, per quotes sense pagar, 23.958,258 francs suïssos. D'aquesta quantitat, només se n'ha cobrat 1.680,066 francs suïssos.

L'art de dir «gràcies»

El més sorprès de l'elecció a la presidència de l'Assemblea de la S. de les N. fou el mateix elegit.

Te Water no esperava un tal honor, i s'hagué d'asseure a la cadira presidencial visiblement emocionat, sense anar vestit com és costum per a exercir funcions presidencials i sense haver preparat el discurs que li tocava de fer.

Quan baixava de la tribuna, encara li durava l'emoció.

—Al capdavall — deia —, només havia de dir una paraula: «gràcies». Però, en llenguatge diplomàtic, aquesta paraula ha de durar almenys deu minuts.

Com que parlà vint minuts, es veu que Te Water va dir dues vegades «gràcies».

Afició a l'ofici

En plena crisi econòmica Léon Bailby ha llançat un nou diari, Le Jour. *Com que Bailby s'havia venut* L'Intransigeant *per una bona quantitat, algú li feia observar que hauria estat molt més prudent de retirar-se tranquillament, sense exposar en una nova empresa els diners que feia poc havia cobrat.*

—Bah!—contestà el conegut periodista—. Més m'estimo morir de gana que d'avorriment.

Horrible descobriment

A Alemanya ha estat editat un recull de cants patriòtics, obra, segons els editors, d'autors alemanys de la més pura raçaària. Entre aquestes poesies figura el Cant de la Bandera, *himne oficial de la marina de guerra alemanya.*

Però al cementiri jueu de Weissensee, prop de Berlín, algú s'ha adonat d'una tomba de marbre blanc que ostenta aquesta inscripció:

«ROBERT LINDERER. — *Aquí reposa l'autor del* Cant de la Bandera.»

El nou dret alemany

El canceller Dollfuss, que tant s'esmerça a combatre les maniobres nacional-socialistes contra Austria, ha estat víctima d'un atemptat comès per un nazi.

El dia abans de l'atemptat, el ministre de l'Interior alemany, Frick, parlava a Leipsic en la inauguració de l'Acadèmia de Dret Alemany, i deia, entre altres, aquestes dues frases:

«Per als nacional-socialistes, el dret és allò que serveix al poble alemany, i la injusticia és tot allò que li causa perjudici.»

«El dret no és una noció que comprengui tota la humanitat, sinó que està condicionat per la raça.»

Uns conceptes així ho expliquen tot. Tot menys que els governs estrangers no es preocupin dels hitlerians residents en llurs territoris i vulguin dur a la pràctica aquestes doctrines jurídiques hitlerianes.

Roda Roda

Roda Roda és un humorista austríac famós per les seves frases, que a Viena tothom es conta de l'un a l'altre i de vegades són recollides als diaris.

Recentment, han estat publicades algunes d'elles, que reproduïm.

* * *

—Que aneu aquesta nit a la sessió de danses de la Petrowa?—li preguntaren.

—Està massa envellida—respongué Roda Roda.

—I ara! Si els crítics diuen que cada dia es rejoveneix més!

—Així—replicà Roda Roda—, encara esperaré una mica...

* * *

Un dia que anava curt de diners, demanà un préstec de cinquanta marcs a un banquer amic seu.

—Mireu—li digué aquest—que no us sabreu aturar aquí. Després me'n demanareu cent, després més, i la nostra amistat es refredarà. Escolliu entre...

—Vinguen els cinquanta marcs! — interrompé Roda Roda.

* * *

Una vegada, un editor proposà a l'humorista d'escriure un recull d'historietes austríaques.

—Ja podria escriure aquest llibre—li respongué Roda Roda—, però no vull fer-ho. Dirigiu-vos al meu confrare Tal... N'és incapaç, però tanmateix l'escriurà.

Un present que us farà quedar bé.
Visiteu les GALERIES SYRA

DESPRÉS DEL REFÚS ALEMANY

On va Europa?

El món ja està una mica acostumat a veure formar-se situacions crítiques i que semblen capaces de fer Europa a trossos, però que es resolen sense conseqüències fatals. De vegades, aquestes situacions són astutament exagerades pels amics de pescar en aigües tèrboles, i especialment pels fabricants de canons que encara no estan contents de llur sobreproducció.

Avui ens trobem davant un dels moments més escabrosos del llarg període de negociacions encaminades a portar a un resultat pràctic qualsevulla la Conferència del Desarmament. Que es resolgués, com temps passats, amb incruentes escaramusses diplomàtiques, no és fàcil d'afirmar-ho. Aquesta vegada la situació és indubtablement més greu que les precedents i, si no productora de complicacions, terriblement difícil de resoldre.

Alemanya ha rebutjat el projecte francès sobre el desarmament, especialment per la part que concerneix el període de prova del control. Els actuals amos d'Alemanya demanen la paritat en els drets d'armament, i no pas a tall de principi teòric, d'una mena de satisfacció moral — com ho entenia Mac Donald —, sinó per a procedir efectivament i immediatament a rearmar-se, amb la construcció de canons de gros calibre, aeroplans de caça i submarins.

En una paraula, mentre es treballa per al desarmament com a mitjà de pau, Alemanya demana, com qui no diu res, de rearmar-se, pretenent que els altres països, en canvi, iniciïn la reducció de l'utillatge bèllic i dels que han d'usar-lo.

Com era fàcil de preveure, la resposta de Berlín, que — no se sap si per manca de la més elemental cortesia diplomàtica — no fou ni solament comunicada al Quai d'Orsay, ha produït en general una penosa impressió i ha posat en moviment totes les cancelleries per a intentar d'atenuar els possibles efectes greus d'aquest refús hitlerià.

A Londres deuen haver passat uns moments de desorientació i d'incertesa, i d'altra manera no es podrien explicar tota la sèrie de comunicats, evidentment derivats del Foreign Office, inspirats tan aviat en el pessimisme més negre com en l'optimisme més rosat. Però a París, on ja es temien la resposta alemanya, perquè al Quai d'Orsay tenen idees clares sobre les intencions bellicoses del govern hitlerià i saben que aquest no vol facilitar cap solució per al desarmament, sobretot si l'ha de precedir un control, el qual posaria a llum tots els armaments clandestins de l'altra banda del Rin. En canvi, el que hauria sorprès França fóra l'acceptació alemanya de les esmenes de Daladier i Paul-Boncour al pla de Mac Donald.

El que ara caldrà saber és l'actitud d'Itàlia, sobretot després de la publicació d'un article del mateix Mussolini — al qual deu anys de governar li han fet perdre l'escriure —, en el qual es justifica plenament la pretensió alemanya de rearmar-se i es preveu el fracàs de la Conferència del Desarmament i la fi, «elegant» però segura, de la Societat de les Nacions. A conseqüència de la publicació d'aquest article, a Ginebra tothom està convençut que Itàlia no és estranya a la negativa berlinesa. Però, quina actitud voldrà adoptar, «oficialment», en el moment actual? Vetaquí el que s'espera amb curiositat.

Però on ha sorprès més la resposta de von Neurath ha estat a la Casa Blanca. I això s'explica fàcilment: als Estats Units no es pot concebre la possibilitat que Alemanya persisteixi en una línia de conducta que lògicament hauria de dur-la al més complet aïllament.

Aïllament? Si volem ésser exactes, hem de dir que ja existeix, virtualment almenys. A on té simpaties el tercer Reich? En cap país civil. Només un — que tenia tradicions ben diferentes i on, al segle XIV, un Dant escrivia: *«libertà ch'è si cara — come sa ben chè per la vita rifiuta»*, i on, al segle XIX, nasqué un Mazzini —, es sent solidari amb l'Alemanya del «bell Adolf». Quina diferència amb 1915, quan un grup d'homes, i en lloc destacat entre ells el mateix Mussolini, empenyia el país a la guerra contra *«il barbarismo teutonico»*! Així ho escrivia el duce en aquell temps, i avui no sent escrúpol d'ésser amic d'aquella barbàrie que pot encendre la guerra a Europa!

Però, hom es preguntarà, si no és possible arribar a un acord per a desarmar, donada l'actitud d'Alemanya, què s'esdevindrà de la Conferència del Desarmament? Fará bancarrota, després de divuit mesos de temptatives i esforços? I quines repercussions podrà tenir aquest fracàs sobre la Societat de les Nacions?

Examinem ràpidament, com és possible en un article periodístic i amb els elements que posseïm, el que pot ocórrer a Ginebra

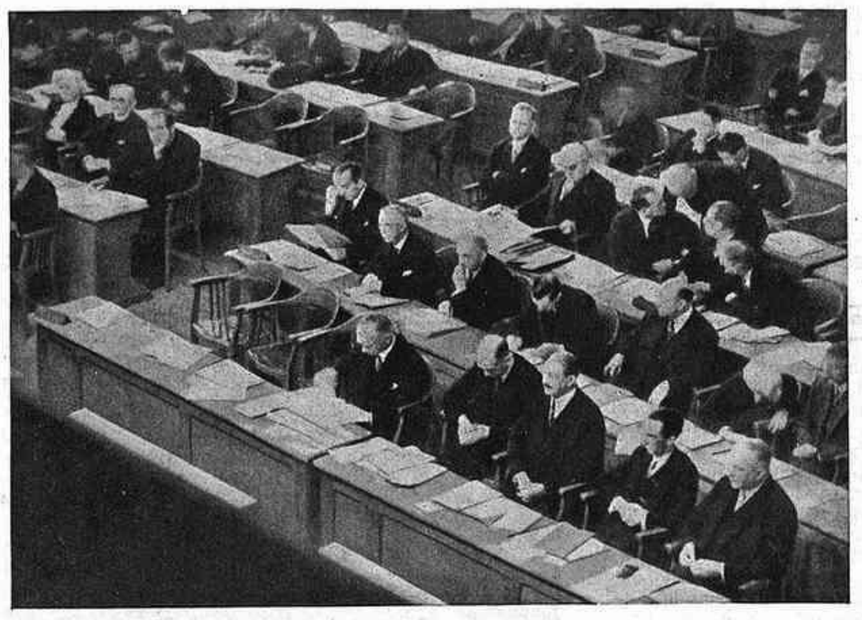

A l'Assemblea de la Societat de les Nacions. A primer rengle, de dreta a esquerra, von Neurath i Goebbels

La Conferència del Desarmament ha tingut el gros defecte de rependre les seves tasques en un moment poc oportú, quan l'eco dels canons que retrunyien a l'Extrem Orient i a l'Amèrica del Sud arribava a les ribes del llac Leman.

Hi hagué qui féu observar a Henderson que hauria estat preferible ajornar l'obertura de la Conferència. Però no volgué esperar gens, i es començà fos com fos, però es començà malament, enmig d'una atmosfera de desconfiança descoratjadora. D'altra banda, malgrat la prolongada tasca de la Comissió preparatòria, la diplomàcia havia negligit de formar un ambient propici a un acord. Com si això no fos prou per a fer més àrdues les tasques de la Conferència, caigué sobre Alemanya el cataclisme hitlerià, i així, pas a pas, hem arribat a l'actual moment crític, tan greu que àdhuc el mateix Henderson, habitualment optimista, no dissimula el seu mal humor i les seves poques esperances.

Hem parlat, abans, de l'aïllament d'Alemanya. Però, si es vol prescindir de l'ajut italià — que no pot mancar-li, perquè, com observa *Le Temps*, Mussolini és l'autor de la tesi de la paritat quant als drets a concedir-li —, és impossible de resoldre la qüestió del desarmament, perquè per a assolir un mínimum del programa elaborat caldria sempre l'adhesió de tots els països sense excepció. Amb una Alemanya fora del concert europeu es podrà evitar la guerra, però no es podrà arribar a qualsevulla reducció d'armaments.

Amb això es veu la tremenda responsabilitat que pertoca a Alemanya, i també a Itàlia, que després d'haver-la empès per aquest camí, segueix encoratjant-la a persistir-hi.

Pel que fa a la Societat de les Nacions, a despit del que afirma Mussolini, estem convençuts que superarà, avui com ahir, totes les crisis i viurà, baldament afeblida per algun temps, ben forta en un esdevenidor no gaire llunyà, això és, quan la voluntat dels països democràtics haurà reprès aquell predomini que s'han deixat arrabasar per les forces reaccionàries. La Societat de les Nacions és un organisme altament democràtic, i passi el que passi ha de mantenir aquest caràcter original. Recordem que l'article 1 del pacte fonamental estableix que poden formar part de la Societat de les Nacions «només aquells països de règim liberal, els governs dels quals són l'expressió de la voluntat popular».

Aquest article ha estat evidentment violat, ja que formà art de la Lliga ginebrina Espanya quan vivia sota la dictadura, i actualment en són membres països de règim dictatorial, com Alemanya, Itàlia, Turquia, Portugal, etc. Lògicament, aquells que han passat a un règim de dictadura després de llur admissió, haurien d'haver estat expulsats, i rebutjats els altres. Però s'ha cregut acomplir obra diplomàtica no fent-ho, i la puresa democràtica de l'organisme ginebrí ha estat adulterada amb elements reaccionaris.

No és cosa fàcil de preveure què s'esdevindrà de la Conferència del Desarmament, tret que es continuï perdent temps en negociacions que no duran mai enlloc. Però pel que fa a la Societat de les Nacions, creiem que no morirà. Magrat tot, es troba encara en condicions de prou vitalitat per suportar el fracàs d'una Conferència.

TIGGIS

CAMISERIA FITO BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa ▪ Màxima qualitat
AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL CINEMA

L'ACTUALITAT CINEMATOGRAFICA

Unes quantes estrenes

Oceania està de moda. El cinema, per la seva part, el mateix que la literatura, ha contribuït al prestigi de la Polinèsia. Stevenson i Conrad, que iniciaren, ja fa temps, la descoberta literària del Pacífic, no podien sospitar que un dia tindríem pellícules al servei del mite que fa de les illes de les Mars del Sud un paradís actual, ni podien sospitar que el paisatge i la gent que els proporcionaren motius tan esplèndids per a la seva obra havien d'esdevenir, amb el temps, objectius del turisme, sobretot del turisme ianqui.

Seguint el corrent, Douglas Fairbanks ha anat també a fer una bona passejada pels arxipèlags del Pacífic, i com que és home que té l'amor al cinema clavat al cor, no sols s'ha passejat, sinó que hi ha rodat un film, el film que amb el títol de *Mr. Robinson* ara hem pogut veure al Capitol.

Una pellícula que no s'assembla de res a *Tabú* ni a *Ombres blanques*. En funció d'aquestes dues obres serioses i patètiques, diríem que l'obra de Fairbanks revela un esperit *irreverent*. Douglas Fairbanks ha vist les coses a la seva manera. Tot sembla pendre-s'ho a broma, el mateix la història que immortalitzà De Foe, que els naturals del país. L'home que s'ha donat el gust de viure a la pantalla les aventures més inversemblants i glorioses que mai heroi real o imaginari ha viscut, repeteix en el seu darrer film, sota una nova variant, la història que és en el fons de tots els seus films. Simplement, per una juguesca es farà abandonar en una illa deserta i allí tot sol s'arreglarà, fent de constructor i installant una miniatura de la vida complicada i confortable del seu país. I també trobarà la noia, la indígena, perquè sense dona no hi ha pellícula possible; però lluny de plantejar l'aparició de la noia, el gran conflicte de races, com és del cas en tals circumstàncies, Douglas se'n desempallegarà endossant-la a les Ziegfeld Folies en qualitat de *cupletista exòtica*!

I. F. 1 no contesta no ens ha convençut. Espigolant d'ací d'allà fóra fàcil, no ho neguem, de trobar dos-cents metres de film impressionants a la manera de Fritz Lang, però la resta de l'obra apar grisa i sense força. El que ha fet el film sap prou bé, en un moment donat, intrigar el públic i despertar-li una certa expectació; però, la veritat, la història que ens proposa per donar pretext a les aventures de la formosa illa atlàntica, és d'una puerilitat que la manera de desenvolupar-la i el joc dels actors accentua encara més.

Si ens parlen, per obeir als tòpics d'ocasió, de tècnica meravellosa i de valors fotogràfics, a propòsit de *I. F. 1 no contesta*, direm que no sabem de què ens parlen.

Quant a *La pelirroja*, la cosa és ben clara als ulls de tothom. L'assumpte proposat al director Jack Conway era tan absurd i convencional, que arriba un moment que aquell no ha trobat altra solució decent que tirar-s'ho tot a l'esquena i pendre-s'ho tot a broma. Aquest moment és tan marcat, que el podríem assenyalar amb el dit. Es a partir d'aleshores que el film esdevé divertit de debò. El canvi de to no pot ésser més xocant. Una pellícula que debuta amb aires de gran drama, acaba per esdevenir netament vodevilesca. Una interpretació de primera classe i un domini del *métier* molt satisfactori ens valen un final de pellícula molt graciós.

Que se'ns permeti també assenyalar aquesta sorprenent Catifa Màgica, *Imatges de Grècia*, que ha passat al Publi-Cinema.

I, per acabar, unes paraules sobre la projecció de *Cavalcada* al Fantàsio. Per què donar la versió doblada? No ens expliquem la rapidesa amb què l'empresa ha canviat el seu criteri sobre el particular. Tots semblaven estar d'acord que la majoria dels concurrents als cinemes d'estrena estan per les versions originals, com ens han assegurat altres empreses. La gent ha estat dolorosament defraudada per l'empresa del Fantàsio, i s'explica si tenim en compte que de films de la talla de *Cavalcada* en passen molt pocs al cap de l'any i que és sensible que tractant-se d'obres tan importants ens escamotegin allò que res no pot substituir: la versió original.

Ens han dit—però no ho creiem—que l'empresa es deixà influenciar per l'actitud de quatre o cinc espectadors que el dia de l'estrena tingueren el mal gust de xiular el film.

A una raó d'aquest ordre, nosaltres replicaríem que d'ençà que el film s'anuncia en espanyol, són moltes les persones que *no porten cap pressa* per anar a veure *Cavalcada*. Confiem que en sortir aquestes ratlles s'haurà trobat la solució d'aquest litigi.

I ara fins la setmana que ve, que ja tindrem feina a parlar de l'esplèndid film de Henry King *State Fair* que passen ara al Catalunya.

JOSEP PALAU

Jean Harlow

PANORAMA

La "Venus del Cinema"

«Com crearíeu la «Venus del Cinema» entre les artistes cinematogràfiques actuals?», ha preguntat un diari anglès als seus lectors.

Heus ací el resultat del plebiscit:

El caminar de Kay Francis; les cames de Marlene Dietrich; les espatlles i el pit de Miriam Hopkins; les anques de Carol Lombard; els genolls de Wynne Gibson; les dents de Mae West; els llavis de Helen Twelvetrees; els ulls d'Elissa Landi.

A remarcar que aquesta Venus-puzzle no té cap peça de Greta Garbo.

La música del cinema

Werner Richard Heyman, l'autor de la música de *La melodia del cor*, de *Princesa, a les vostres ordres*, d'*El trio de la benzina*, d'*El Congrés es diverteix*, etc., i també de partitures per a operetes teatrals, ha declarat a un interviuador:

«Per al film, la música ha d'ésser més comprimida, més ràpida. No vull dir ràpida en l'execució, sinó en la composició. Ha de formar part de l'acció, fins al punt d'ésser acció ella també. Cal que hom no s'adoni mai que hi ha música. Si els nostres sentits que perceben un film poden separar-la de la resta del drama, és que la música és inútil. Ha d'ésser un mitjà d'acció, no un fi. Crec que ho he aconseguit en *El Congrés es diverteix*. No es pensa, en cap moment, que hi hagi música, i si fos suprimida no hi hauria film.»

Marie Dressler

«Creiem que Marie Dressler és bastant exactament el que hauria esdevingut Réjane envellida, si la mort no s'hagués emportat la primera comediant dels temps moderns al moment en què l'edat començava a renovar-la. Gosaríem dir «a depurar-la», pensant — i com no pensar-hi? — en la seva magnífica creació d'*Alsace*.

»Marie Dressler és la humanitat mateixa, tota la lira: el tràgic i el còmic, el drama i el vodevil, el riure i el plor, tot fos en una sinceritat total, permanent, de la qual potser no hi ha un altre exemple. I aquesta puixança d'impressió que no deu res al procediment i al cabotinatge, aquesta sensibilitat que s'exterioritza com a despit de l'artista!» (Camille Dreyfus.)

La glòria

Wallace Beery, el famós artista de cinema que darrerament ha viatjat per Europa, trobant-se a Londres feia el seu passeig quotidià pels jardins de Kensington.

—Que us coneix la gent de Londres? — li va preguntar algú.

—Sí — respongué l'actor especialitzat en papers terribles —. Tothom em coneix. Ahir mateix, als jardins de Kensington, unes noies que passaven em van saludar: «*Hello, Clark Gable*!»

LITERATURA I CINEMA

Les adaptacions reeixides

Quan el cinema es va considerar ja en la possessió de tots els seus mitjans artístics va veure's amb cor per a assimilar-ho tot. Ja que gaudia de la consideració i el respecte de la literatura, calia aprofitar-se'n per a saquejar tot allò que podia convenir a la seva gana, entre els tresors del rebost literari de tots els segles. Si un enfit de literatura mal païda matà el cinema italià i el francès (i aquest darrer necessità l'advenement de les paraules i dels capitals alemanys per a renéixer), el cinema americà, criat a l'aire lliure, entre les lluites èpiques de *cowboys* i pell-roges i les asèptiques banyistes de Mac Sennett, podia empassar-se, sense por d'indigestions, tota mena d'obres literàries famoses o populars, comèdies i òperes desuetes, i convertir-ho en autèntic producte cinematogràfic, fent descobriments àdhuc amb els fracassos. El cinema es va atrevir amb tot, i mentre a Hollywood feien un ridícul *Infern*, segons argument d'un conegudíssim Dant Alighieri, i un comercialíssim *Ben-Hur* seguint fidelment el text del general Lewis Wallace, una *Anna Karenina* i una *Resurrecció* que respectaven més el *sex-appeal* de Greta Garbo i Dolores del Río que el pensament de Tolstoi, els alemanys feien un *Faust* dirigit per Murnau que era una meravella d'ambient, de fotografia i d'interpretació, però que, a fi de comptes, traïa per un excés de literatura l'esperit de Goethe.

Els grans autors, tant de novella com de poemes com de teatre, perden en llur contacte amb el cinema. En canvi, recordeu quina nova vida, quina veritable recreació d'alguna bona novella mitjana com *La lletra vermella* de Hawthorne, que esdevé *La dona marcada* en la inoblidable adaptació cinematogràfica que interpretà Lillian Gish; d'obres del teatre sentimental, que recuperen un sentit i una emoció sovint superiors als que tenien damunt les taules, com aquella *Bohème* dirigida per King Vidor, aquell *Príncep estudiant* amb el qual Lubitsch retornava l'antiga poesia a la popular obra de Meyer Forster, i una admirable *Vídua alegre* d'Eric Von Stroheim, que pesi a la insuportable Mae Murray tenia un sentit i un valor humà que tothom hauria cregut absurd d'anar a cercar en la banalíssima opereta de Franz Lehar. Tampoc no puc estarme, en aquesta relació de pretèrites assimilacions perfectes del cinema, de recordar els grans valors artístics de l'adaptació feta per l'habilíssim Lubitsch d'*El ventall de Lady Windermere*, d'Oscar Wilde, una de les lliçons cinematogràfiques que ha donat en la seva llarga carrera el gran director alemany.

Conseqüència de la idolatria dels literats envers el cinema és la relació que paulatinament es crea entre un i altres. El cinema lloga literats, els paga esplèndidament, però els mena despòticament, els fa treballar a preu fet en nicieses fetes a mida i no respecta més que en la mesura de les seves conveniències o del seu especialíssim codi moral les creacions de la literatura. Ha de sorgir alguna novella d'èxit sensacional i mundial, com *Res de nou a l'Oest*, *Grand-Hôtel* o *Els senyors les prefereixen rosses*, perquè els editors cinematogràfics n'empaitin els autors i es sotmetin a llurs exigències. Enguany mateix s'anuncien entre les màximes sensacions de la temporada algunes obres que primitivament han assolit un èxit en el llibre o en el teatre, com *La Fira de la Vida*, treta de *State Fair*, popular novella de Phil Stong, un jove autor americà; *Cavalcada*, l'èxit més durador de Noel Coward, el famós autor-actor teatral; *L'adéu a les armes*, segons una novella de Hemingway, i el *Vol de nit*, d'Antoine de Saint-Exupéry, amb un repartiment a base d'estrelles dintre l'ordre de *Grand-Hôtel* i amb la garantia de la direcció de Clarence Brown. De totes maneres, en la seva assimilació d'obres literàries, el cinema no ha tingut mai normes ni tendències determinades, i moltes vegades, amb l'excusa de la tècnica i de les exigències comercials, pot prescindir del significat i àdhuc de la unitat argumental de l'obra adaptada, i en canvi ha arribat a arrabassar èxits legítims del teatre i a fer-ne, tot i seguint fidelíssimament l'argument i el diàleg, èxits cinematogràfics que han superat la glòria assolida a l'escena. Dos exemples típics són *Noies d'uniforme* i *Topaze*, i hom podria encara esmentar *El Carrer*, adaptat per King Vidor de l'obra d'Elmer Rice, i *Anna Christie*, un film en el qual els talents d'Eugene O'Neill, de Clarence Brown i de Greta Garbo s'unien en una realització admirable.

Es clar que això de les adaptacions al cinema enclou molts perills, especialment per a les produccions diguem-ne *nacionals*, mancats com estem de tècnics en guions i *découpages*. El cinema peninsular s'ha enamorat, per exemple, de totes les sarsueles més tronades i de les novelles més típicament carrinclones de la literatura madrilenya, i potser no fóra gaire desencaminat cercar en aquestes preferències fatals una de les causes dels fracassos del cinema espanyol.

Avui el cinema ha arribat a la seva perfecció tècnica. Almenys, girant els ulls cap enrera, àdhuc contemplant el camí fet de l'adveniment del sonor ençà, hom té dret a assegurar-ho. Les relacions entre literatura i cinema han canviat radicalment. Ara és el cinema el que esguarda displicentment la literatura, el que dicta les regles segons les quals els literats han d'escriure o mutilar llurs obres, i cap dels grans monuments de les lletres no ha de modificar les seves normes de conducta. S'acara amb *Don Quixot* com demà s'acararà amb Shakespeare o amb Homer. Però el contacte amb la literatura i singularment amb el teatre li ha encomanat un virus que li pot ésser funest: el de la verbositat. Massa paraules, en l'idioma original, o pitjor, doblades, podran agreujar la decadència del gust pel cinema que, arreu del món, s'observa en el públic. El cinema oblida massa l'acció per substituir-la per la passió. L'activitat, el dinamisme, factors essencials de l'èxit cinematogràfic, són ofegats per les tendències, per les passions, per les paraules, per una pila d'elements literaris, aliens al cinema. D'aquesta infecció de literatura el cinema se'n sortirà, em penso. De tant en tant, algun símptoma satisfactori permet de creure-ho, i els amics del cinema i de la literatura esperem amb una mica d'angúnia com es resoldrà aquesta unió irregular i gairebé en tots moments desigual.

RAFAEL TASIS I MARCA

Lilian Gish i John Gilbert en «La Bohème»

Fantásio

Avui

TIVOLI

PROPERA PRESENTACIÓ DE LA GRAN CREACIÓ DEL GENIAL CÓMIC

amb LYDA ROBERTI i les més belles «girls» de Hollywood

Rialles a desdir

Números de conjunt de Busby Behkeley

Direcció de LEO Mc CAREY

Música i cançons de Bert Halmar i Harry Ruby

El film més divertit de l'any

PRODUCCIÓ: SAMUEL GOLDWYN dels Artistes Associats

CAMISERIA FITO BARCELONA

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

URQUINAONA

AVUI L'EXIT COMIC DE L'ANY

Es despatxen entrades amb tres dies d'anticipació

Tivoli i. f. 1 no contesta UFA PERO EL PUBLIC SI!

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL TEATRE

TOT TORNA

Paquita Escribano

En escriure aquells comentaris sobre les varietats d'abans de la guerra, publicats darrerament en aquestes pàgines, no ens pensàvem pas que no tardaríem gaires dies a contemplar la resurrecció d'una de les figures més prestigioses del *género ínfimo* d'aquell temps. D'aquella adorable avantguerra en la qual, segons deia fa poc un escriptor en evocar-la, ésser cupletista a Espanya era gairebé tant com ésser bisbe. Ens referim a la famosa Paquita Escribano.

1912! En aquella època, Paquita Escribano, com totes les seves compayes, estava situada al primer pla de l'actualitat. A Madrid, els seus amors amb Rodolfo Gaona feien parlar més que els duels del Marquès de Cabriñana o les reunions a casa la Marquesa de Squilache, més que les conferències de don Antoni Maura a l'Acadèmia de Jurisprudència o els vols del capità Herrera... Tant com els crims del Capitán Sánchez... A Barcelona, aleshores capital de província espanyola, també se'n feia molt de cas. El nom de Paquita Escribano, autoritària i elegantíssima, anava unit a d'altres tant o més famosos que el seu, com els d'Aurora Jauffret, la Goya, creadora del cuplet sentimental; de l'aristocràtica i intencionada Fornarina, de l'Olympia d'Avigny, avui arruinada; de Conchita Ledesma, reina de bellesa; d'Amalia Molina, de Teresita Zazà... A nosaltres, el nom de Paquita Escribano ens transporta als bons temps d'estudiant. A l'època del Gran Salón Doré, aquella barraca de façana difícil i complicada, que hi havia on actualment hi ha el Barcelona, i en la qual triomfava l'Escribano... Ara, aquesta ha reaparegut al Circ Barcelonès.

Simpàtic Barcelonès! Asseguts en una de les seves butaques, és quan ens adonem més intensament de l'abisme que existeix entre l'ahir i l'avui. Es quan constatem més brutalment l'agonia d'un gènere que, vint anys enrera, vivia el seu moment culminant.

Simpàtic Barcelonès! Alt de sostre, espaiós, unes columnetes gracioses i *élancées* fan ressaltar més la finor de les seves proporcions. Quan han de col·locar en el seu escenari immens el filferro dels funàmbuls —oh! anacrònic i inefable Barón Frankokos — o les barres fixes d'uns acròbates, les cortines de les cupletistes es descorren i cedeixen el lloc a un decorat adorable d'aquell temps, pintat amb meticulositat de miniaturista i executat amb tant d'amor, que Bauchant o Bombois, hereus legítims del duaner Rousseau, no s'avergonyirien de signar-lo. Amb una tela de fons així de deliciosament poètica al darrera i, al davant, quatre rengles escassos de butaques, uns acròbates modestos, innominats, abnegats, es juguen la vida per quatre sous. Guanyen menys i són menys aplaudits que la cupletista que els ha precedit o la que els seguirà. Però no hi fa res. Són *enfants de la balle*! Els temps són dolents. Però la misèria no sap col·lotòrcer llur vocació irresistible. Tarda darrera tarda, nit darrera nit, s'esperen... s'esperen... Esperen lentament davant un cafè amb llet que els fien al Gato Negro o al London Bar... Esperen que vingui aquest dissabte i diumenge del Barcelonès, que els obrirà les portes d'algun escenari vetust de poble o d'alguna pista humida de circ ambulant. Una actuació al Barcelonès és un precedent excellent que cotitzen tots aquests artistes modestíssims davant els empresaris forans.

Paquita Escribano en 1912

De vegades, també hi fan aparicions inesperades algunes cupletistes de la vella guàrdia... Algunes que no han tingut la sort d'una Conchita Ledesma, avui casada, i ben casada, i retirada a un poblet andalús, o d'una Carmen Flores, propietària d'una bisuteria del carrer Alcalà. La Goyita entra sovint per la venerable portalada del vell teatre del carrer de Montserrat. Ara, hi ha entrat la Paquita Escribano.

La seva sortida a escena ens ha fet pensar immediatament en un imitador d'estrelles. En algun transformista com Derkas o *Egmon d'Bries* (sic) que imités l'Escribano, aquella, la de 1912. Acostumats al moviment continu de les *girls*, reduïdes a la mínima expressió de dona, criatures andrògines que només tenen de femení la gràcia; acostumats al dinamisme de les talles de vespa i de les anques inexistents, la lentitud majestuosa de Paquita Escribano, amb el seu ventre rebel a totes les faixes, els seus malucs opulents, amb la seva obesitat, aquella obesitat dels anys que res, ni exercici, ni règim, ni remeis, no és capaç de combatre, crea un contrast curiosíssim. Paquita Escribano té una pompa i un *empaque*, un domini de l'escena, que només s'adquireixen a còpia de molts anys de barraquetes. Té aquella dicció perfecta de les *tonadilleras* d'antany. Aquella veu claríssima de les que ja no en corren, de quan exigien a les cupletistes que sabessin cantar. Diu tan i tan bé, que es fa escoltar de totes passades, encara que canti cuplets anacrònics, caiguts en desuetud. Treu uns capots tristos i uns vestits complicats d'avantguerra. I entre dues cançons, s'està molta estona dintre. Es veu que s'ha de lliurar a canvis difícils de cotilles, enagos i *cubrecorsés*... Cupletista integral d'abans de la guerra, la Paquita Escribano. Tan integral, que, de la mateixa manera que en 1912 es parlava dels seus amors amb Gaona, en 1933 es parla dels seus amors amb Gitanillo de Ricla... Però cupletista que no fa cap mal paper. Que en cap moment, no voreja el ridícul.

SEBASTIÀ GASCH

TEMES D'ENSENYAMENT MUSICAL

Les antigues claus

No hi ha una cosa més poca-solta ni més atabaladora que una lliçó de l'últim curs de solfeig d'una acadèmia o conservatori de música. Consisteix en una peça musical en la qual cada dues o tres notes, o cada nota, o cada fragment de nota partida i unida amb lligats, porta davant seu una clau diferent.

Es una cosa d'un tal despropòsit i d'una inutilitat tal, que sembla mentida que hi hagi hagut ningú que se li hagués acudit d'escriure-la, i no es comprèn com encara es pugui tenir la bona voluntat de continuar aquesta absurda i marejadora pràctica.

No hi ha cap alumne capaç de poder cantar una d'aquestes lliçons, i si en els exàmens sembla que en cantin alguna de bé, és que se l'han apresa de memòria; ni hi ha professor que pogués conèixer si s'equivoquen o no, si no fos que de tant sentir-les i ensenyar-les, anys i panys, les saben de rutina.

Però, és que a més no és possible cantar-les rigorosament bé perquè estan escrites fent succeir claus de tessitura tan distanciada com la de sol en primera línia i la de fa en quarta, per exemple, de tal manera que les notes agudes que corresponen a la primera no poden fer-se seguir de les greus de la segona, i, o les unes es canten a l'octava baixa o les altres a l'octava alta, i en mantes ocasions, des del moment que les notes no conserven sempre la seva posició justa en el registre general, queda el dubte de si una nota és d'una octava o una altra.

I per què serveixen aquests arriscadíssims equilibris? Fora de fer rodar el cap als deixebles, per res. Potser algú dirà, encara, que són exercicis per al domini perfecte de les diferents claus. Si s'haguessin d'estudiar les claus antigues, podria fer-se sense necessitat d'aquest canviament escabellat i boig de claus diverses, perquè no trobareu mai, en la pràctica, canvis tan repetits; perquè quan es canvia la clau és per mantenir-s'hi; per una nota o dues no val la pena; i si es canvia la clau és per passar únicament a una altra, i si de cas, d'aquesta tornar a la primera (excepcionalment en l'escriptura per a violoncel es pot passar de la clau de fa, a la de do en quarta línia, i a la de sol), però mai saltar epilèpticament d'una clau a l'altra, sense ordre ni concert, ni necessitat ni profit.

Però és que l'estudi de les claus antigues — claus de do, clau de fa en tercera línia, i de sol en primera —, no és necessari, perquè són claus que no tenen utilitat en la pràctica actual. Són claus velles i rovellades que ja no serveixen. Amb les dues claus típiques de sol en segona i fa en quarta, en tenim prou — com si diguéssim, la clau de l'escala i la clau del pis — per notar i llegir clarament i còmodament tota la música.

Es clar que encara s'escriuen alguns instruments, per tradició, en aquelles velles claus de do, però, pels pocs estudiants que un dia es posaran a tocar la viola s'ha de fer apendre a generacions i generacions d'alumnes de música, la clau de do en tercera?

El mateix podem dir en referència als que podrien trobar entremig de la clau de fa dels papers de violoncel, fagot o trombó, alguns trossets en clau de do en tercera. I també pels escassíssims músics d'orquestra que es veuen, en ocasions, obligats a transportar els seus papers i han de suposar claus diferents de l'escrita. Però tots aquests casos excepcionals no són prou raó per fer imposar la seva excepció com a regla general i obligar tot aprenent de música a mortificar-se treballant en la feina, per aquells necessària, però per aquests inútil.

Per més que hem d'esperar que a no tardar molt temps ja no hi haurà tal problema perquè el bon sentit i la lògica s'imposaran, i en anar tornant-se vells els papers de música d'ara, se'n faran de nous, i totes les partitures i papers d'orquestra s'escriuran i imprimiran, únicament i exclusivament, en les dues claus de sol i fa, i no es trobarà ni una clau de do per remei en la música instrumental perquè hauran desaparegut completament, com varen desaparèixer, ja fa temps, de la música vocal, per a la qual varen ésser inventades.

JAUME PAHISSA

IN MEMORIAM

Alexandre Soler

Els meus primers records d'Alexandre Soler-Rovirosa i Marye daten de trenta-vuit anys. La desgràcia d'aquell xicot i l'estoicisme amb què la suportava, l'havien fet popular entre les mares de la Barcelona de quan jo era noi. Encara recordo els consells de la mare del poeta Ramon Vives Pastor, el traductor de Kayyam:

—No juguis mai amb coses que punxen. Mira, al fill de don Francisco Soler i Rovirosa li van buidar un ull amb la punta d'una atzavara, una tarda, jugant amb altres nois.

Jandro

En Jandro, com li dèiem els amics, va suportar l'operació (les cicatrius de la qual va dur al globus ocular tota la vida) amb un gran estoicisme i va dir als de casa seva que ell mateix s'havia produït l'accident. Mai ningú, per boca d'En Jandro, va saber qui va ésser l'autor de la desgràcia. Als collegis es comentava amb entusiasme aquest gest admirable de guardar un secret. Es tractava, com qui no diu res, d'un noi que no havia volgut *espiar* un seu company que l'havia fet borni. Aquesta raó, tan poderosa en un escolar, va ésser la principal que em va lligar d'amistat amb l'Alexandre Soler, de la mort del qual es compleix ara el quinzè aniversari.

Però si això era una raó de l'amistat, l'origen en fou un altre, un origen més aparatós i enlluernador per als nostres cervells de criatura, que sembla un fragment d'*Els tres mosqueters*.

Un amic nostre tenia xicota — tota la xicota que es pot tenir als catorze anys —, i em va demanar, entre precs i juraments de guardar el secret, que acceptés d'ésser testimoni en un duel que havia de sostenir amb un rival seu. Ja fumàvem, d'amagat, *pectorales Peral* i res no ens feia por... només que els de casa s'assabentessin del *lance de honor*.

El rival també tindria els seus corresponents testimonis, i, com en els bons i acreditats temps de Lluís XIII, els testimonis d'una banda i altra també es batien.

El meu apadrinat va comparèixer a allò que els ximples en diuen *campo del honor*, amb un bastó-estoc, i jo amb una vella pistola procedent del guardarroba del Novetats, totalment inofensiva.

Vàrem anar a trobar el rival i els seus padrins. Canviades les més protocol·làries salutacions i quan anàvem a tirar-nos els uns damunt dels altres, va voler el destí que fèssim coneixença amb En Jandro Soler, que no era altre que el rival del meu apadrinat. (El tal duel no era res més sinó una ensarronada que es feia a aquest darrer.)

—Que no el toqui ningú! — va cridar En Vives Pastor referint-se a En Jandro —. Aquest home és sagrat. Li manca un ull i per tant no es troba en condicions de desafiar-se.

I com que era el jutge de camp, calgué obeir-lo. En Vives Pastor va desarmar el meu apadrinat del seu bastó-estoc, i el seu rival, En Jandro, de la ballesta — sí, senyors; la ballesta! — amb què s'havia presentat al terreny.

Des d'aquell moment, En Vives, En Jandro i jo ens férem amics d'una amistat íntima que havia de durar tota la vida. Tots dos són morts ja, però l'amistat encara dura.

* * *

Alexandre Soler era fonamentalment bo i capaç de tots els sacrificis. En Joan Ventosa i Calvell i En Ferran Benet, condeixebles seus, poden testimoniar com el Jandro va «anar a pinyes» amb cinc ganàpies que es burlaven d'un desgraciat epilèptic.

Tota la vida m'he preguntat per què la gent tenien d'Alexandre Soler una idea tan allunyada de la realitat. Es que ell es cultivava la seva llegenda d'home indiferent i només amic de fer gresca. Al revés de Tartuf, era un hipòcrita del mal. Però bastava tractar-lo una mica per adonar-se de la seva bona ànima, que era, per afegidura, una ànima d'artista.

Alexandre Soler-Rovirosa fou un gran artista, un artista en la vida i en el teatre. Un gran decorador, sense poder-ho ésser gaire per la seva desgràcia, va fer-se'n a força de voluntat, de cultura i de nervis.

La seva extensíssima cultura artística li serví per a escriure i muntar revistes — *Ohé! Ohé!* i *Plàstic Films* marquen dues avançades en el teatre barceloní pel que fa a presentació —, per a ésser un famós inventor de trucs escènics preludiant els que més tard ens han vingut de l'estranger. Decorà cases i palaus amb un gust i una sumptuositat excepcionals en la Barcelona de començaments de segle. Fou un figurinista admirable: recordem els seus models per *Plàstic Films*, *Parsifal*, *Santa Juana de Castilla*, de Galdós, i *El dragón de fuego*, de Benavente, i els que dibuixà per a la Conxita Supervia.

I en la vida fou tan artista, que estigué a punt d'esguerrar la seva carrera. La culpa la tenírem els seus amics, que no ens adonàvem que l'adulàvem. Era tan distreta l'estona al seu costat, al seu taller del carrer del Vidre, al casino, al Lion d'Or, als escenaris, al carrer, pertot! Era tan inesgotable i inimitable en les seves imitacions, cuplets improvisats, xiulets i facècies! Ho era tant, que molts li deien que fàcilment triomfaria si es presentava com a atracció en els escenaris estrangers.

RAFAEL MORAGAS

Dilluns, dia 16
ESTRENA
EL GRAN DOMADOR
con
CLYDE BEATTY
ANITA PAGE
al
CINEMA CATALUNYA
Per fi es troba a Barcelona
CLYDE BEATTY!
Una sensació que fa època
Gran superproducció UNIVERSAL

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

ACTUALIDADES
Rambla Catalunya, 37 - Telèfon 11701
■ Budapest
■ Revista Femenina
Noticiari de la dona
■ En el Indostán
■ Pathe Journal News
■ Eclair Journal
noticies mundials
■ El procés de Leipzig
Tilden venç a Cochet en un memorable partit
Amèrica conjura la crisi
Contínua de 11 del matí a 1 de la nit
Programa exclusiu d'aquest saló
Entrada única: 1 pesseta
Diumenges i festius, 1'50 pessetes

PUBLI-CINEMA
Passeig de Gràcia, 57. — Telèfon 79681
De les 3 tarda a la 1 matinada
REPORTATGE CINEAC DE PARÍS
Cristalls de Venècia (Documental)
NOTICIARI FOX SONOR
Notícies d'Espanya
Accident ferroviari a Montcada - Declaracions del nou President senyor Martínez Barrios, i altres
NOTICIARI FOX SONOR
(Internacional)
Declaracions del canceller Dollfuss
Setmana d'Aviació Francesa, i altres
L'Orient Francès
CATIFA MÀGICA DE MOVIETONE

SALO CATALUNYA
¡¡AVUI!!
SUPERPRODUCCIÓN FOX SONORA
SALLY EILERS
LA FERIA DE LA VIDA
JANET GAYNOR
WILL ROGERS

DILLUNS AL COLISEUM
BUSTER CRABBE y FRANCES DEE en
EL HOMBRE LEÓN
Film premiat en la Fira de Milà com el documental més espectacular dels 30 presentats
ES UN FILM PARAMOUNT

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES LLETRES

EL CENTENARI

Llull i l'imperialisme

Ramon torna a la provocació de les disputes de sempre. El Foll s'enardeix en la revenja del crit i de la baralla, pròdig a suscitar malvolences i lluites, batalla campal dels bons i dels dolents, entre paraules honrades i aquelles males intencions que miren de cua d'ull. Vegeu-lo només incitant les rancúnies segles i segles. La mateixa Vida és simbòlica d'anades i vingudes en exaltació progressiva. De veritats proclamades davant els silencis. I, en testimoni, les rimes del poeta:

Contra les portes barrades
les follies se li esberlen,
i el seu crit era columna
de foc en plaça deserta.

Quin trucar inútil i constant de portes tancades, quines predicacions esfumadisses, quina pèrdua de minúscules romanalles d'ardiment! Discussió eterna i polèmica inexhaurible són tots i cada un dels seus actes. Alarbs i jueus, papes i reis, l'escolten esporuguits, obligats, gairebé, pel Fantàstic. Ell ens ho dirà en un resum autobiogràfic forjat en el ferre de totes les ardències: «Home sóc i vaig sofrir el jou del matrimoni, vaig tenir fills i era ric, lasciu i donat al món. Ho vaig deixar tot en honor de Déu, millorament del bé públic i exaltació de la santa fe. Vaig estudiar l'aràbic i vaig sortir repetidament per predicar als alarbs. Vaig ésser agafat per la fe i encarcerat i fuetejat. Vaig treballar quaranta-cinc anys per moure l'Església i els prínceps cristians cap el bé públic. Ara sóc vell. Ara sóc pobre. Però estic en el mateix propòsit i en aquest propòsit estaré fins a la mort.» No estalvia les paraules i sap abrandar les intencions. I la seva mort és continuació de disputes. Tot, entorn del seu record, es belluga entre furiosos i apassionats. Ell, que havia viscut sempre dins l'actualitat estricta, místic entre realitats i problemes urgents, no la perd mai. Eimeric el persegueix amb carbons i flames i ell troba llances per a la seva defensa. Caliu intacte, té uns fidels adoradors del seu nom i de la seva doctrina. Salzinger és un home estrany perseguidor de llegendes i plasmador de nous deixebles. Ramon troba seguidors exòtics i llunyans que li dediquen tota la vida. El XVIII mallorquí és una disputa de frares i seminaristes entorn de Llull. El poble hi intervé i els sabaters parlen de l'*Art Magna* de taller a taller. El lullià típic no admet vacillacions: ho és del tot o no ho és. Creu en Llull de cap a peus i en fa dogma, ciència i doctrina. El XIX comença a sospitar aspectes nous i el XX els hi certifica. El Pare Pasqual — vindicador — és un iniciador formidable. Entre tots els nous costats lullians — sempre entre apassionats i fervorosos — se'n concreten dos cada vegada més. S'assegura el valor lingüístic i el valor humà. I, conclusió d'aquests dos, el valor patriòtic.

La dèria de caçador de verbs de Marian Aguiló exalta Llull al pontificat màxim del nostre tresor lingüístic. Hi ha, encara, intents d'una resurrecció filosòfica — Mossèn Bové — fracassada. S'inaugura el moviment editorial de Llull en català i comença l'estudi biogràfic. Ni l'un ni l'altre no han acabat encara ara.

Caldria realitzar el balanç del canvi de curiositats entorn de Llull, des de 1730 a 1930, amb el terme mitjà del segle passat. L'interès religiós en minva, el filosòfic en creixença com a escola històrica, desaparegut com a doctrina de possible modernització, el literari en augment i el popular en pèrdua absoluta. Ramon va ésser popular a Mallorca fins el XVIII, sostingut a les darreries per una multitud de sermons inflats i declamatoris. El romanticisme chatobrianesc que informa el sentit de la primera renaixença mallorquina — *La Palma* — el descuidà per sabut. Quadrado no s'ocupà gairebé d'ell i cal arribar a Costa i Llobera per observar un novell interès. Mentrestant la figura vola cap a l'oblit popular que l'embolcalla gairebé completament a hores d'ara. Pocs bisbes han vist amb simpatia el nom del Foll molest i pertorbador i han preferit un altre nom, el de la Beata Caterina Tomàs, innòcua feminitat voltada d'aparicions angèliques i temptacions demoníaques i, suara, l'han santificada.

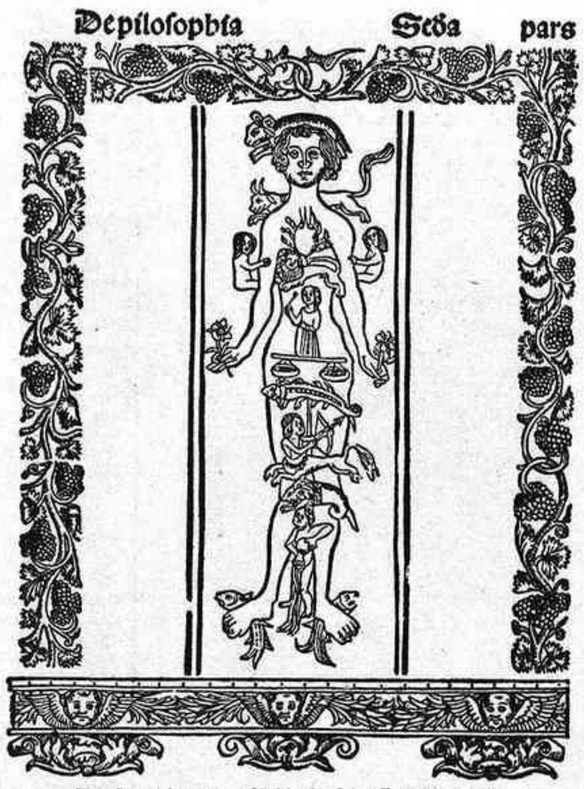

De la primera edició de la «Práctica compendiosa» de Ramon Llull (Lió, 1523)

El XIX fou veritablement el primer segle de decadència lulliana. Ramon deixà d'encendre les grans polèmiques. Quant i més alguna picabaralla d'erudits malhumorats. Llull deixava d'ésser Llull. Era mig mort perquè perdia una actualitat vibrant que havia conservat fins aleshores, en formes diverses, ara mestre consagrat, ara rebel maleït, en nuclis més o menys amplis, entusiastes però.

Torna ara a la batalla entre personatges allegòrics. Un dels dos és fàcil de trobar: la indiferència. A l'altre no li veiem el nom ben clar. El Centenari — 1233-1933 — coincideix amb el de la Renaixença, i el de la Renaixença — ben migrat, també — el foragita a desgrat de possibles coincidències. No són, un i altre, vaixells sobre el pont de la mar blava? No cridem massa, no provoquem aquella excomunió que ens amenaçaria.

Ben a l'orella us dubtarem d'allò de l'imperialisme català. Són manies de projectista el festeig brillant, aquest any 33, dels dos centenaris? Som nosaltres els vàndals en destrucció i arreconament dels propis marbres? Tenen sentit els saluts a Mallorca i a València d'aquests *Claris* impacients i una miqueta emfàtics? Aneu a comptar les minories actuals de catalans de Mallorca i de catalans de València. Interrogueu-los i potser us diran que ja no sou a temps de reforçar cap mur ni d'ajudar a cap victòria. La conclusió és única i desoladora: no existeix el centenari lullià perquè no hi ha designi de celebrar-lo, ni força, ni possibilitat. I el fet és deplorable per simbòlic.

La Renaixença — feta excepció de la Catalunya pròpia — fou una riada escoladissa. I creients en un cap i casal i en una ordenació de les nostres valors, com podem interpretar el moment actual? Contemplem — franc tiradors d'unes mortes gelosies — com passen les hores sense pena ni glòria...

B. ROSSELLO PORCEL

VARIETATS

Lawrence, encara

Cada dia surten noves obres sobre D. H. Lawrence, la darrera moda literària que sospitem que no durarà gaire.

Després del llibre de Mabel Dodge, ja comentat en aquestes columnes, el darrer aparegut és de Dorothy Brett i es titula, senzillament: *Lawrence and Brett.*

Tothom que ha fullejat poc o molt una biografia de Lawrence, sap l'amistat que unia l'autora amb els Lawrence. Aquest nou llibre no aporta res de nou: revelacions íntimes, escenes de família, crisis de còlera, etcètera.

I no modifica per res el bon o el mal concepte que es pugui tenir de Lawrence, saber que miss Brett li escrivia sobre paper fi, perquè havia observat que el novellista «sovint es mocava amb les cartes que rebia», i així, «podria utilitzar agradablement les cartes que li trametia...».

Inèdits de Browning

Thomas J. Wise ha pogut recollir i publicar un volum de lletres inèdites de Robert Browning, llibre interessant perquè ja és sabut quina cura posà el poeta a destruir tots els seus manuscrits de joventut i totes les cartes que aconseguia trobar, volent que la seva vida privada restés ignorada pel públic.

Gràcies a les lletres publicades per T. J. Wise es posa en clar un punt de la vida de Browning que havia intrigat els seus admiradors: els que sabien quina fidelitat havia guardat el poeta a la memòria de la seva dona, Elisabeth, restaven sorpresos de la seva amistat amb la bella lady Ashburton, que s'havia gloriejat d'haver refusat una oferta de matrimoni per part de Robert Browning.

Segons T. J. Wise, Browning, en efecte, havia demanat la mà de lady Ashburton, però prevenint-la lleialment que «el seu cor estava enterrat a la tomba d'Elisabeth, i que pensava sobretot en el seu fill, el qual estaria millor de tenir una segona mare».

Es comprensible que lady Ashburton hagi sentit una mica de descoratjament davant una semblant proposició matrimonial.

D'Annunzio al Vaticà

Diego Angeli conta, a *La Stampa* de Torí, aquesta anècdota sobre el *poetissim.*

En ocasió del jubileu de Lleó XIII, el príncep Baldanarre Odescalchi, que compta en la família dels seus avantpassats el papa Innocenci XI, volgué regalar al pontífex un retrat del seu illustre parent i encarregà l'obra al pintor Francesco Paolo Michetti. Però aquest preferí servir-se d'un model vivent millor que de la mascareta mortuòria que el príncep havia posat a la seva disposició.

I per això, havent-se adonat que Gabriele d'Annunzio s'assemblava a Innocenci XI en molts trets de la fesomia, li demanà que li servís de model. Resultà de les sessions un pastell que no és, doncs, altra cosa que un retrat de D'Annunzio, i un quadro en què la cara d'aquest no és pas gaire desfigurada.

Aquest retrat es conserva al Vaticà, cosa que deu divertir molt l'*aventurer sense ventura,* les obres del qual ja fa temps que són, com és sabut, a l'índex de llibres prohibits.

Literatura i realitat

Quan hom contempla la realitat, hi troba personatges de novella; de vegades, fins es pot dir: «Aquest home — o aquesta dona — sembla haver sortit d'una novella de Tal.»

Aquests dies, un periodista aconsellava Mauriac d'assistir a la vista del procés de Violette Nozières, segur que hi trobaria una de les seves creacions. I a propòsit d'aquell misteriós *Monsieur Emile,* que sembla imaginat pels desigs del públic i les suposicions dels repòrters, un altre cronista remarca que aquest Emile fa pensar en un personatge de Jean Giraudoux.

Gairebé al mateix temps, les agències d'informació periodística servien aquesta notícia de Varsòvia:

«Uns paletes ocupats en la restauració del palau Bruhl, que havia estat la residència dels governadors generals russos a Varsòvia, i on ara està installat el ministeri d'Afers estrangers, han descobert un esquelet de dona encadenat pels punys. Es creu que potser és l'esquelet de Clara Manesgold, estudianta desapareguda fa una vintena d'anys, en circumstàncies misterioses, després d'haver conegut un alt oficial de l'exèrcit rus. Les autoritats tsaristes havien fet saber a la família que més valia que deixessin córrer tota mena d'investigació.»

Tema de novella de misteri, com es veu. Però ja té els seus precedents literaris en *Koenigsmark,* de Pierre Benoit.

AL CONFERENCIA CLUB

André Maurois i la novel·la

Els directius del Conferència Club subratllaven l'encert d'haver fet venir l'autor de *Climats* per a inaugurar el curs d'enguany. Els havia estat demanat moltes vegades pels socis, i cal creure que les gentilíssimes dames assistents a les dissertacions del Ritz no quedaven pas enrera en aquestes requestes. El perfil discretament semític de Maurois, després de les inevitables fotografies, voltat de la junta del Conferència Club, sorgia, amb tota simplicitat, al damunt de l'estrada, al costat d'aquella làmpara de peu, sumptuosa a frec del ridícul, i totalment inútil.

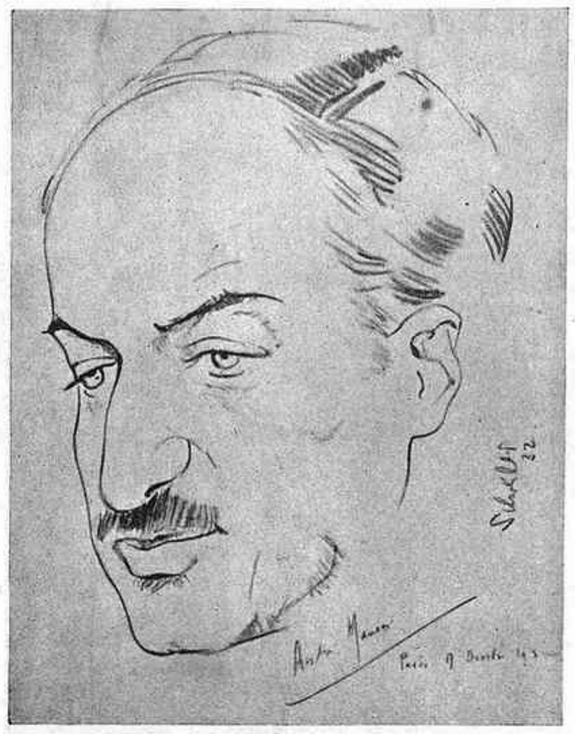

André Maurois, per Georges Schreiber

Un murmuri de sensació, barreja de la satisfacció de veure tan a la vora l'autor admirat — el màxim exponent, avui, per al gran públic, de la literatura francesa, com fa deu anys hauria estat, segurament, Pierre Benoit, i en fa cinc, Paul Morand —, i d'expectació defraudada davant la simplicitat de l'aparició, ressegueix la distingida concurrència. Gran quantitat de dames, artistes, literats, personatges importants, omplen la vasta sala, i quan Maurois comença amb la seva veu clara, persuasiva i plena de matisos el tradicional *Mesdames et Messieurs,* el silenci es fa respectuós i hom es prepara per a sentir les confidències d'un novellista sobre el seu art. Al meu costat Miquel Llor estira endavant el cap per a veure millor aquella figura eixuta, dreta al fons de la sala, amb un menut paper, recordatori d'anècdotes i de pensaments, a la mà.

Una fluència segura i elegant de la paraula serveix, sense entrebancs ni vacillacions, el pensament de l'autor de *Bernard Quesnay.* Quan ens explica els motius de l'afecció immutable del públic envers la novella ens fa recordar aquella deliciosa trilogia del *Meïpe, ou la délivrance.* La necessitat de crear-se un món imaginari en el qual les aventures que ens manquen siguin viscudes per uns éssers irreals, és reforçada per una frase enginyosa de Dumas pare al seu fill. Una rialleta satisfeta passa per la concurrència. La novella ens permet de reposar-nos en uns éssers imaginaris — de vida atzarosa i que, a despit de totes les profunditats psicològiques de l'autor, sempre seran més simples, més transparents que els homes reals — del nostre desconeixement total de les ànimes que ens rodegen. Podem classificar els personatges novellescos amb una precisió que els éssers humans mai no permetrien, i encara, ells ens permeten de renovar el vell recurs màgic de transportar damunt d'una representació de la cosa desitjada la nostra necessitat d'aquesta cosa, i aquesta substitució alleuja el nostre desig.

Unes consideracions sobre la biografia permeten l'autor de *Disraëli* d'enriolar novament la concurrència amb noves anècdotes. Amb una naturalitat encisadora el conferenciant sap subratllar els efectes i arrodonir els conceptes, i quan acaba la primera part de la seva dissertació, hom aplaudeix, mentre ell beu un glop d'aigua.

Ara ens parla del perquè hom escriu una novella. En termes generals, assegura, el novellista és un home que té una pena, un sentiment íntim, que vol confessar però que el seu pudor li exigeix que disfressi, que idealitzi. La confessió és el mòbil primer del novellista, però també podríem afegir-hi la realització d'un ideal inassolible. Tots els herois de Stendhal són bells i deseixits, tal com volia ésser-ho Henri Beyle. I Dickens, en canvi, no confia a ningú el secret dolorós de la seva infantesa maltractada fins que, en *David Copperfield,* pot explicar, en la vida del seu personatge, aquella trista història que ha volgut amagar a tothom.

En Marcel Proust, el mòbil de la seva vocació novellística serà el desig de recuperar el temps perdut. El temps viscut és inexistent, pura pèrdua. La sola manera de fixar-lo, de recuperar-lo, és aquest enfilall de records, aquesta corrua de paraules que fluirà inestroncable del fons de l'esperit i que permetrà al malalt reclòs en la seva cambra, no sols reviure tot el temps perdut, retrobar-lo, sinó fer-lo viure per sempre més.

Després Maurois ens diu com s'escriu una novella. «No pretenc pas, és clar, que tots vosaltres sortiu d'aquí convertits en novellistes.» Una novella no pot ésser moral, ni immoral: simplement, ha d'ésser amoral. El novellista ha de situar-se objectivament davant de la seva narració, i no judicar els personatges ni voler adoctrinar el lector. «Amb els bons sentiments hom fa la mala literatura», ha dit Gide, i no és inútil, sobretot ací, de recordar-ho. La novella, creació viva de l'esperit de l'autor, en la qual hi ha la part inevitable, però gairebé sempre disfressada, de confidències i d'experiència vital del novellista, té però, abans de néixer, una vida pròpia: es nodreix de tots els aspectes de la realitat quotidiana que passen pel davant de l'esguard distret de l'autor, transforma les anècdotes originàries, creix i es torna complexa sense seguir cap regla determinada. El novellista, en canvi, resta pres, al capdavall, de la pròpia obra. Es Balzac, cridant, en l'agonia, el metge Bianchon que ell mateix ha creat en *La Comédie Humaine*; Proust que, a l'hora de la mort vol dictar, ric d'una suprema experiència, una versió definitiva de la mort de Bergotte, aquelles pàgines de les quals mai no va estar content.

Hi ha també el perill que el novellista, girant l'esguard enrera damunt la seva obra, resti entollat en la repetició. Es aquella història de Kipling, que Maurois reporta, del pintor prehistòric que es veié condemnat, per les exigències de la crítica, a pintar bisonts tota la seva vida.

L'autor de *Le Cercle de Famille* acaba la seva conferència proclamant la seva fe en la vitalitat de la novella, i dient — magnífic argument per a convèncer els escriptors catalans de la necessitat d'una producció novellística — que ella ajuda a estimar-se i conèixer-se els pobles. «Com, en apropar-se un vaixell a un continent, la sola vista de les barques pesqueres ens reconforta, perquè són indici segur d'una terra pròxima, quan trobem, en una literatura, una producció important de novelles, podem estar segurs que, al darrera, hi ha una veritable nació i una autèntica cultura.»

Un esclat d'aplaudiments saludava el final de la dissertació. En sortir de la sala, Miquel Llor em deia que té en premsa una novella. Per al públic aquesta nova serà la confirmació que, un dels literats catalans que creu que, en la nostra terra, té una major responsabilitat patriòtica un novellista que un polític, no deserta pas dels seus deures.

RAFAEL TASIS I MARCA

Saló de l'Automòbil de París
Llegiu els números especials de les revistes
L'Illustration
Vu
Vie Automobile
Omnia
The Motor
The Autocar
En venda a la Llibreria Louis Bergé, Rambla del Centre, 19, i al Kiosque Français, Rambla dels Estudis, 7

Cristalls de Bohèmia, Vidres esmaltats
GALERIES SYRA
Diputació, 262 - Telèfon 18710

Acaba de sortir el volum XXV de la Biblioteca «Univers»
XAVIER DE MAISTRE
VIATGE ENTORN DE LA MEVA CAMBRA
Traducció de JOSEP MIRACLE
Preu: 1.50 pessetes
Administració i venda:
Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

RICINO GOLOSO DELICIOSO PURGANTE

FIGURINS
MODES D'HIVERN 1933-34
Revistes Franceses, Americanes, etc.
Grans salons amb taules d'exposició
Entrada lliure
Llibreria Francesa
RAMBLA DEL CENTRE, 8 i 10
Sucursal: PASSEIG DE GRÀCIA, 87
BARCELONA

Totes les obres publicades
d'André Maurois
poden adquirir-se a la
Llibreria Louis Bergé
Rambla del Centre, 19-Tel. 23118
i al
Kiosque Français
Rambla dels Estudis, 7

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics
Correus: Apartat 190
Teleg.: "Carburos"
BARCELONA
Mallorca, 232
Telèfon 73013
CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova : : ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova : : FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA
PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES ARTS I ELS ARTISTES

LES EXPOSICIONS

Una altra col·lectiva

També la Sala Busquets ha obert les portes dels seus salons amb un aplec de pintura.

Aquesta vegada l'aplec està constituït per un conjunt de noms contemporanis que oscillen des de Raurich fins a Grau-Sala i ajuntats sota un criteri eclèctic.

Ja hem dit en diverses ocasions, davant l'espectacle d'un catàleg copiosíssim, les possibilitats d'un destriament artístic, que considerem com a pràcticament nulles de no disposar de l'espai setmanal elevat al cub, cosa que, demés d'un no interessant esforç, no és aconsellable en cap sentit i que representaria la cosa més desesperadament trista i monòtona del món.

Així, en la diem-ne necessitat de parlar de quelcom que no desperta un interès crític, que orienta més aviat cap un cantó de judici general, se'ns acut la idea que en aquesta exposició, amb tots els respectes, donen una sensació de molta més qualitat les obres dels artistes joves, considerant com a tals, prescindint de tendències, els cronològicament joves.

Naturalment, els noms són noms, i tot i aclarir que per ells sols no són per nosaltres el que se'n pot dir una coacció, representen no obstant un repiqueteig tradicional i metòdic amb les seves conseqüències, resultat que arriba en ple èxit d'estiu a contagiar una exclamació de fe incontrovertible enfrontada davant certes figures, l'única garantia artística de les quals és la seguretat d'una gran emoció i d'un gran entusiasme, sobretot si aquest èxtasi pren peu en un esperit que es mira les carreres artístiques de d'un punt el més allunyat possible de l'estetoscòpia de motllo filla d'un periodisme massa actiu, massa pseudo-transcendental o particularment massa orientat al que vulgarment se'n diu fer el viu cercant aquells ridículs i anacrònics quatre peus al gat de la pintura.

Perfectament lògic que expressem el nostre punt de vista a base dels dos bàndols

Grau-Sala — Bodegó (1932)

citats. Joves i altres que no ho són tant. Uns que, aconseguida una estabilitat i un camí de conducta artístic, van fent pas darrera pas, aturada la fogosa inèrcia en l'elíptica del dispar. Els altres, que encara a la punta del pinzell tenen tot un sistema biològic propi per a les més radicals i noves decisions. Uns que després d'haver pintat sota tots els arbres, fonts i sostres de Catalunya, es tracten de tu amb una pretesa possessió de la veritat. Altres que són susceptibles del panteisme pictòric, que tot i seguir una ruta de propietat, poden sofrir l'assalt d'un dubte, de la creença o necessitat en una nova orientació.

Tot això és un magnífic cavall de batalla que si de vegades es posa a favor dels vells, sovint, com en el cas actual, fa un salt cap el terreny dels joves.

Agafant separadament el més representatiu de cada conjunt s'arriba a la deducció esmentada que voldríem tenir l'encert de saber expressar en les poques remarques que fixem, partint, com hem dit, dels noms més consagrats dels dos bàndols expositors i concedint-los momentàniament un títol semblant al del vaixell-ensenya.

Cal però, abans que tot, resoldre un cas de principis. Hem confessat un desig d'equitat cronològica, però hem de donar pas a

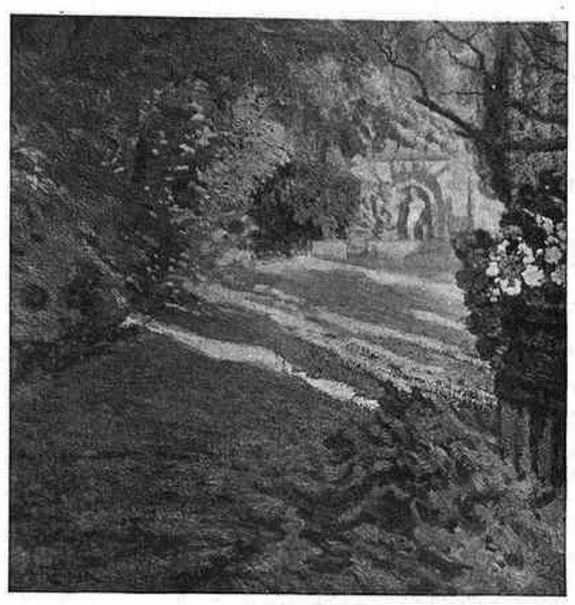

Raurich — Visió mediterrània

excepcions, encara que poques, acompanyades de les seves corresponents compensacions. Per exemple Jaume Mercadé i D'Ivori. Mercadé és essencialment jove. Joan Vila pertany, pictòricament parlant, a una edat avançada, llindant amb el reuma i el bastonet.

Convenientment i succintament situat aquest punt principal per cobrir-nos de malentesos, és quan, fixant-nos en l'exposició, reconeixem la victòria de la joventut a través dels següents noms i teles.

Emili Armengol, Prim, Amat, Díaz Costa, Puigdengolas, la gran pintura de Mercadé, una de les més representatives de la seva força enormement racial; Garcia; un bodegó de Gastó que treu el mal gust de boca de la seva aportació en la passada Exposició de Primavera; una tela de puixant impressió d'Alfred Pasqual, que denota una facilitat agradable pel colorisme simpàtic i que de no amanerar-se se'n pot esperar molt; un retrat de Camps-Ribera; Villà; un quadro de Commeleran que capta l'atenció, molt just i fresquíssim; Marsà; un *chef-d'œuvre* dintre el camí d'Albert Junyent, del més convincent que li hem vist: dues excellents obres de Bosch-Roger i Gausachs i un bodegó de Grau-Sala que fa pensar que si el seu autor es decantés resoltament cap a l'estudi de tota mena de valors i hi anés posant la seva clàssica gràcia congènita, tindria davant seu un esdevenidor de privilegi. Fins aquí els mèrits recopilats pels joves, enfrontats a les numèriques poques virtuts dels Oleguer Junyent; Raurich, que exposa un d'aquells jardins encesos i tardorals, propis per a fer literatura heroica i neo-romàntica; Darius Vilàs, amb un paisatge molt tendre i ben entès i una obreta molt estimable d'Olivet Legarés.

Una superioritat tan manifesta i tan decisiva que àdhuc en el que és francament dolent porten els joves la iniciativa. Quan surt la falla és tan definitiva que passa per sobre de tot, fins i tot de l'oli del ceramista Guardiola.

L'escultura està representada per un bon cap de noi de Rebull; un grup en caoba de Granyer, molt important i escultòric de cap a cap; un clàssic nu de Llimona; els coneguts i simpàtics capellans de Ros i un bust de Güell que fa uns quants mesos que veiem aparèixer per tots els recons de la nostra ciutat i que no obstant la seva repetida intromissió a la nostra vida l'anem saludant amb una certa afectuositat.

ENRIC F. GUAL

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Viatge col·lectiu a

ROMA

amb motiu del matx UZCUDUM-CARNERA

8 dies de deliciós viatge, per pessetes 312, tot comprès

Sortida: 20 d'octubre

DEMANI FASCICLE EXPLICATIU

FOTOGRAFIA

El II Saló Internacional

Amb un nombre de concurrents com no és gaire freqüent en el nostre país, s'ha inaugurat el Saló d'aquest any, amb l'aportació important d'obres estrangeres.

Hi ha molt i força de bo; és un èxit que deu apuntar-se l'Agrupació Fotogràfica de Catalunya. En dit Saló hi figuren signatures prestigioses com Laure Albin-Guillot, Leonard Missone, Emmanuel Sougez, estrangeres, i Batlles, Carbonell, Ortiz Echagüe, Pla Janini, Renom, Sala i Vachier. De les nacions que més sorpreses esperàvem, no és pas d'on hem tret les millors impressions. Dels Estats Units, per exemple, sense arribar a decebre'ns, perquè hi tenen obres notables, esperàvem obres de més qualitat.

Entre les diverses obres que hem admirat d'aquells Estats, recordem la roda de locomotora, amb unes representacions del metall sorprenents pel seu realisme i per la força d'expressió, igualment que la foto del vapor *Rex II*.

Austria amb aquella foto, sense pretensions, de la mare amb el fillet als braços alçats, d'Alfred Schausberger, ens ha semblat d'una finor d'esperit encisadora.

Els estudis de Bankow, de Suècia, amb aquells nus, sobretot el de la noia somrient, revelen una gràcia i una fina plasticitat admirables.

Alemanya ens admira amb Lothar Schroder, que ens dóna uns retrats rodejats d'una atmosfera a la Rembrandt que s'enfosqueix gradualment sense arribar a perdre la transparència.

França, amb Sougez, fa un alardó d'expressió de qualitats de les sedes i les plomes admirable.

Anglaterra, Polònia, India, Japó, Txecoslovàquia, Itàlia, Canadà, Holanda, Suècia, Argentina, Xina, Hongria, Portugal, Suïssa, tots presenten treballs dignes de mencionar per les seves execucions plenes de passió i de tècnica.

El nostre país enfrontat amb les nacions estrangeres no queda pas a baix nivell. Demostra tenir fotògrafs prou aptes per a lluitar amb igualtat de forces. Es presenta a la palestra i queda bé.

Exposicions així ens han d'esperonar i avivar el desig de superació. Hem de procurar per al pròxim Saló presentar, però, obres de més envergadura i de més sensibilitat.

Treballem força bé els procediments pictòrics, però som del parer que la foto ha de tenir valor per la concepció i força d'expressió, que s'aconsegueix prou amb el senzill bromur sàviament manejat. L'adopció del

Bankow — Estudi

pigment, la resina o la tinta grassa, pel mateix que permet la intervenció personal, requereix majors condicions artístiques. La foto ja dóna molt de si i la intervenció personal ha de consistir en un mínimum.

Això és el que hem vist en les admirables fotos de Leonard Missone, de Bèlgica: obres d'art, plenes d'emoció, copsades en un moment de sensibilitat exquisida, executades després amb mestratge i passió. Potser un excés de treball les fa massa preciosistes.

Són però veritables exemplars de «foto d'art», on es revela un sentiment; davant d'elles ningú no podrà negar el qualificatiu que tant s'ha discutit a la fotografia.

La foto publicitària té també representació amb la coneguda francesa Laure Albin-Guillot i el barceloní J. Sala. Aquest presenta uns exemplars de bon gust en els quals es pot admirar allò que sempre admirem en les seves obres: l'estil. Tenir estil en art fotogràfic és un mèrit indiscutible.

Llàstima que en aquesta exposició no trobem, com de costum, exemplars de fotografia abstracta! Es que s'espanten els fotògrafs d'enfrontar-se amb les vaguetats, amb les fantasioses visions d'una llum sense objecte i d'una ombra plena de vida en el no-res?

Quin goig no fóra per a nosaltres que en els pròxims Salons internacionals Catalunya es fes admirar en aquest sentit per unes estridències plenes de fantasia, de modernitat i de bon gust!

P. CATALA I PIC

raspalls per a tots els usos

articles de neteja—objectes per a presents

rambla catalunya, 40

Excavacions recents

Alguns anys abans d'esclatar la Guerra Gran, les missions d'exploració arqueològica organitzades arreu del món per les ciutats més cultes d'Europa i Amèrica eren relativament nombroses i ben actives. La guerra interrompé les campanyes d'excavacions arqueològiques, excepció de les que fortuitament emprengué a Orient l'exèrcit anglès en ocasió de trobar-se amb restes de civilitzacions antigues en obrir trinxeres. De totes maneres, aquesta descoberta no fou de molta importància si la comparem a les que es produiren després, un cop signat l'armis-

Màscara sumeriana de marbre. 3500-3000 a J. C. (Col·lecció A. Stoclet, Bruselles)

tici. En efecte, a partir del tractat de Versailles el moviment arqueologista dels excavadors ha repres amb més empenta i amb resultats considerablement més quantiosos que mai. Es pot dir que les descobertes arqueològiques realitzades d'ençà de la guerra superen les que es realitzaren durant els cinquanta anys anteriors a la guerra. Anglaterra, Nordamèrica, França, Itàlia, Alemanya, Grècia, Japó, Egipte, els països escandinaus i, accidentalment, Austria, Espanya, Mèxic, Honduras, Guatemala, Rússia i algun altre país interessat en les recerques del passat han furgat amb èxit el subsòl, de tal manera que les idees que sobre la història antiga, sobre la protohistòria i àdhuc sobre la prehistòria teníem han estat corregides en bona part.

A València, gràcies a la munificència, enguany restringida, de la Diputació Provincial, pogué crear-se una bona institució d'investigacions i excavacions arqueològiques que han revelat una cultura i un art rupestre superior al de les coves prehistòriques del Pireneu. Així s'ha pogut determinar que no era justa la limitació a la regió pirenenca de les pintures neolítiques. Aquestes exploracions, avui dia malauradament aturades per la prudència exagerada dels administradors de la Diputació Provincial valenciana, aconseguiren atreure sobre València l'atenció dels savis prehistoriadors de tot el món i encetar el més interessant museu de prehistòria de la Península.

Les excavacions valencianes i d'altres que esporàdicament s'han anat efectuant a la Península han revelat, allhora que les descobertes prehistòriques, d'altres no menys valuoses de caràcter ibèric, particularment notables les d'Azaila, on ha pogut ésser desembarassada tota la ciutat.

El Servei Arqueològic de l'India anglesa féu troballes importantíssimes al N. E. de la gran península asiàtica, troballes d'una avançadíssima cultura, la qual hom suposa anterior a la faraònica, evidentment presumeriana i amb contacte indirecte amb la cretenca més remota. Aquesta cultura, dita de Mohenjo-Daro, del nom actual del lloc on s'han realitzat les principals troballes, sembla relacionada amb la pre-sumeriana, part d'un vast conjunt de cultura homogènia neolítica, més avançada que la de l'Egipte pre-faraònic, el centre de la qual podria ésser Pèrsia, el pre-Iran. A Mohenjo-Daro s'han trobat obres d'art refinadíssimes, escriptura ideogràfica i ciutats perfectament planejades i amb urbanització i confort domèstic esbalaïdors. Derivació tardana d'aquesta cultura extraordinàriament avançada i que va des de l'Indostan fins a Creta, i probablement amb relacions en l'Egipte neolític, és l'altra troballa de bronzes d'art molt bells i exquisidament estilitzats realitzada a Pèrsia, en la regió de Luristan. En aquests bronzes es donen els elements més característics i els més reeixits del repertori decorativista de l'art mesopotàmic que es desenvolupava segles després: les formes més distingides de l'art decoratiu de la Caldea, l'Assíria i la Pèrsia aquemènida es troben ja en els bronzes prehistòrics del Luristan.

A la Mesopotàmia aquesta gran i estesa cultura neolítica ha revelat diverses notables estacions arqueològiques: al Nord, al centre, al Sud s'han trobat restes de la cultura susdita que daten del quart i probablement fins del cinquè milleni. Les tals troballes permeten deduir l'existència d'un imperi pre-hittita de vers el començ del quart milleni, l'imperi dels anomenats Subarics, amb la capital, ara descoberta, a Tell-Halaf, cent milles a l'Est d'Aleppo. Prop de Nínive ha estat descoberta una ciutat del cinquè milleni en el lloc de l'actual Tell-Apachiyah, amb bona ceràmica pintada, de molta qualitat. En alguns d'aquests llocs s'ha trobat, amb les eines i armes de pedra i altres de llautó, epigrafia cuneïforme o ideogràfica anterior al cuneïforme, com a Mohenjo-Daro. Al Sud de la Mesopotàmia s'han trobat indicis geològics del que les teogonies prejudaiques d'aquelles contrades qualificaven de diluvi universal; també ha pogut ésser precisat el lloc de la ciutat històrica d'Ur, l'antiquíssima Ur dels caldeus, entre nombrosos estrats d'altres ciutats successivament destruïdes i edificades, ço que es presenta habitualment en totes les excavacions orientals. Hom ha pogut determinar quina era la Ur que veié néixer Abraham, una Ur relativament moderna en comparar-la a les Ur dels estrats inferiors, de molts segles més antigues; i s'ha pogut constatar que la Ur d'Abraham era una de les ciutats més perfectes, més civilitzades, més urbanitzades i confortables d'aquell temps i de l'Orient.

A l'Egipte, les descobertes tan sensacionals de la tomba de Tutank-Amon queden a segon terme davant les descobertes excavades enfront de la piràmide esgraonada del faraó Zoser, a Saqqarah, prop de Memfis. Aquesta piràmide, que és una de les primeres que es bastiren, ha revelat, estesa als seu peus, una vasta necròpoli reial i diverses construccions religioses dedicades a la memòria del faraó i dels seus, amb la particularitat de donar a conèixer la cronològicament primera construcció en pedra apariada de l'Egipte; i, encara, amb la particularitat més important de revelar-nos una nova arquitectura faraònica, en res semblant a la típicament egípcia; una arquitectura d'estereotomia perfecta, tot i ésser la primera arquitectura pètria dels faraons, i en la qual dominen les línies corbes enlloc de les característiques línies rectes i inclinades de l'Egipte antic. També aquí a Saqqarah veiem per primera vegada, molts segles abans dels temples protodòrics de la Grècia arcaica, la columna estriada de pur estil dòric. Aquest tipus de columna ja era conegut a l'Egipte antic, però ningú no sospitava que pogués datar de vers 3,000 ab. C. Altres insòlits tipus de suport foren descoberts a Saqqarah. A Meidiun fou descobert el templet anex a la piràmide, en el qual s'ha trobat una altra particularitat no registrada pels nombrosos manuals d'arqueologia egípcia: la forma roma del que en l'arquitectura egípcia són ordinàriament arestes i reconades a angle recte tallant.

A Tell El Amarna, la gran capital renovadora de l'imperi faraònic modern, els excavadors descobreixen, ara no fa gaire, el temple del Sol que el faraó Akenhaten féu construir, segons sabíem pels textos, amb la intenció de fer-ne el centre de la seva cismàtica idea monoteística. La descoberta fou iniciada quaranta anys enrera per Flinders Petrie, però fins l'any passat no fou represa l'excavació tot just encetada d'aquelles ruïnes; i ara aquestes foren quasi del tot desenterrades. Les ruïnes mostren una construcció exacta al pla que de l'edifici hi ha gravat a la paret d'un *speos* reial o tomba rupestre contigua. Es tracta d'una arquitectura també rara en la tradició faraònica. En morir Akenhaten els successors arrasaren, escandalitzats, l'edifici utòpic i heretic; i, per tal que mai més no se'n poguessin desenterrar ni els fonaments, cobriren aquests amb una capa de ciment, cosa que féu més delicada i difícil l'excavació.

Tot això no és sinó un esquemàtic reportatge de les recents excavacions en terres de la més remota antiguitat històrica. No hi ha lloc en aquestes pàgines per a notificar les excavacions de ruïnes d'època posterior: un altre dia en parlarem als lectors de MIRADOR. Ara, per tal de resumir el present reportatge, remarcarem com s'evidencia cada dia més que els orígens de l'art i de la cultura no cal cercar-los a l'Egipte, com és encara vici més que costum. No solament veiem cada dia més evidentment, per mitjà de les excavacions, que els orígens de la civilització faraònica, sobretot de l'art de l'Egipte faraònic, s'emparenten estretament a l'art, a la civilització de la Mesopotàmia, sinó que des del punt de vista cronològic, la Mesopotàmia, l'Elam, el pre-Iran i fins els confins de l'Indostan ens mostren una antiguitat perfectament civilitzada molt més remota que la de l'Egipte faraònic. Alguns historiadors, molt pocs, sostenen que la cultura egípcia històrica «pot» remuntar al cinquè milleni; pero la majoria dels egiptòlegs, i els més solvents, no van més enllà de l'any 3,500 ó, a tot estirar, el 4,000 per a la cronologia de Menes, el quasi mític primer faraó, mentre que a la Mesopotàmia i a Mohenjo-Daro toquem palpablement cultures i objectes d'art dels començaments del quart milleni, i del cinquè i tot, molt més avançades proves de civilització que les que es desprenen del primitiu Egipte faraònic.

Una altra consideració per acabar: el fet que a desgrat de la crisi econòmica, dels greus perills que amenacen la pau, del descens de la cultura general que després de la guerra es manifesta en la massa del poble en totes les nacions més cultes i riques, ara es doni aquest moviment arqueològic que reclama tanta preparació científica, tant de tacte, tants cabals, i que reporta incomptables fadigues i perills.

JOAN SACS

A les GALERIES SYRA trobareu els presents de més bon gust i qualitat

Diputació, 262 - Telèfon 18710

(c) Ministerio de Cultura 2006

RADIO I DISCOS

Aplicacions del gramòfon

La utilitat més important dels discos i del gramòfon no hi ha dubte que ha estat la de constituir un dels principals instruments de difusió musical. Però, malgrat tot, no hi ha unanimitat de parers entre els músics i escriptors sobre aquesta utilitat, i, en general, els compositors habituals d'emprar les formes clàssiques no han afavorit gaire el gramòfon en llurs crítiques. En una enquesta de L'*Edition Musicale Vivante* feta fa pocs anys, es podia llegir com Vincent D'Indy no volia compendre el valor dels discos en aquest sentit. Pel contrari, gairebé tots els autors d'avantguarda l'enlairen, i així Strawinsky ha escrit que per ell «és actualment el millor mitjà de transmissió dels autors de música moderna», i Honegger que «els progressos realitzats pel gramòfon són tals que a hores d'ara un bon aparell amb un bon disc és molt millor fins i tot que moltes execucions de concert». Al nostre país s'han escrit coses molt divertides com aquella del senyor Felipe Sassone a l'*A B C*, que assistit per l'opinió també contrària del mestre Lassalle, va dir del gramòfon i els altres reproductors que són «unos chirimbolos a los que Dios confunda». Sortosament, no sols els autors com Falla, Turina i els directors com Pau Casals, sinó també els crítics com Baltasar Samper i Adolfo Salazar, han consagrat amb molts treballs literaris i demostrat amb enregistraments la seva admiració pels discos i gramòfon.

Però hi ha més encara: el gramòfon, millor, els discos, han estat introduïts en l'audició musical, entrant en el conjunt musical, reproduint sons de la natura, com és el disc de la Companyia del Gramòfon que va fer enregistrar Respighi d'un cant de rossinyol per al seu poema simfònic *Els pins de Roma*.

Ja hem parlat moltes vegades del valor pedagògic dels discos, però ara ens concretarem al referent a l'ensenyament musical. En un article de la mateixa *Edition Musicale Vivante* es parla de la utilitat que podrien tenir uns discos de *concertos* per a piano i orquestra on únicament estigués enregistrada la part orquestral, i amb la qual l'alumne podria fer l'estudi complet de la part pianística o d'altre instrument i fins i tot per a artistes vocals.

A Alemanya s'està editant una *Història de la Música* que porta un complement de discos i val a dir que serà de més utilitat això que les làmines. La marca Columbia ha editat a França tot un curs d'història de la música. Els musicòlegs tenen amb els discos els millors elements en llurs recerques. Un erudit alemany, el doctor Curt Sadi, ha emprès una sèrie d'enregistraments dedicats únicament a la música antiga, amb el propòsit de continuar després tota una història de la música amb enregistraments de les obres característiques de les diferentes escoles i èpoques.

Val a dir que la majoria d'aquestes edicions no poden ésser fetes comptant només amb la venda al públic, i per això els enregistraments docents són destinats a museus i entitats públiques, i entre aquests cal assenyalar primer que res la col·lecció del Museu de la Paraula de París i el Phonogramm-Archiv de Berlín, que té exemplars de totes menes, àdhuc declaracions de condemnats per la justícia. Una de les col·leccions més antigues és la de l'Acadèmia de Ciències de Viena, començada al segle passat, que conté conferències, discursos, folk-lore, etc., etc.

J. G.

The Majorca Sun
and
The Spanish Times
El més important setmanari anglès que es publica a Espanya. Llegit per tots els anglesos i americans
25 cèntims en tots els quioscos

GUTEMBERG, S. A.
Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utillatge per les
Arts Gràfiques
Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

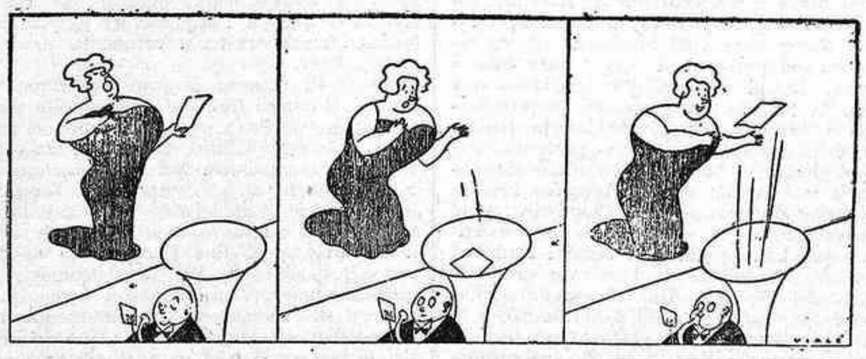

(*Life*, Nova York)

—Està bé; et deixo quedar a veure el foc. Però no tornis massa tard. Vés-te'n quan arribi a un milió de dòlars de pèrdues.

(*New York American*)

L'acadèmic que s'ha deixat les ulleres.— Què diu aquí, maco?

—Em trobo en el mateix cas que vostè. No sé de lletra, senyor.

(*Ric et Rac*, París)

Suscriviu-vos a **MIRADOR**
Corts Catalanes, 589 - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO

El Sr. .....
que viu a .....
carrer ..... *n.º* ..... *es subscriu a* **MIRADOR**
pel preu fixat de **3'50 ptes.** *trimestre.*
..... *de* ..... *de 193*....
Signatura

El lladre. — No se'n dóna vergonya, tan gran, de mirar sota el llit?

(*Ric et Rac*, París)

—Vint anys de treballs forçats. L'acusat té res a afegir?

—Sí, senyor magistrat. Voldria tenir una conversa particular amb el meu advocat defensor.

(*Judge*, Nova York)

—I què us ha impulsat a fer bitllets falsos?

—La raresa dels de debò, senyor jutge.

(*Ric et Rac*, París)

ESPECTACLES PER A INFANTS

—Anem a fumar un cigarret. Ja tornarem quan surti la Marlene.

(*Guerin meschino*, Milà)

LA DONA GELOSA

—Res, no portes res?
—No.
—Avui sí que crec que has anat a caçar.

(*Moustique*, Charleroi)

—Ocupava aquesta habitació un inventor d'explosius.
—I aquestes taques?
—Són l'inventor.

(*Il Travaso delle Idee*, Roma)

Notes de ràdio

Una comissió internacional

S'ha constituït una Comissió de radiodifusió internacional per a bescanviar idees entre els diferents països, i sobretot establir contactes més nombrosos i més regulars entre el homes que ocupen els llocs més elevats en política, ciència, literatura, art, etc.

Naturalment, aquest intercanvi es farà per ràdio, utilitzant la cadena del C. B. S. (Columbia Broadcasting System) per a l'Amèrica, i unes quantes xarxes de difusió europees. Tots els països desitjosos d'un acostament entre els pobles voldran segurament facilitar l'activitat de la Comissió.

El Comitè europeu compta amb delegacions, recaigudes en elevades personalitats, d'Espanya, França, Itàlia, Anglaterra, Austria, Txecoslovàquia, Hongria, Noruega, Holanda, Suècia i Suïssa. Alemanya no hi figura per res.

Pel cantó americà, les puixants Fundacions Rockefeller i Carnegie han decidit d'ajudar la Comissió de radiodifusió internaconal, el president de la qual és el Dr. Nicholas Murray Butler.

La ràdio i la S. de les N.

El subcomitè d'experts per a la difusió de les finalitats de la Societat de les Nacions ha acabat els seus treballs sota la presidència de Gilbert Murray.

La qüestió del cinema ha alimentat sobretot les discussions, però la ràdio no ha estat oblidada. Pel que es refereix a la radiodifusió educativa, el subcomitè ha decidit que aquest nou i poderós mitjà d'acció s'hauria de posar al servei de l'acostament internacional.

Ha demanat que «l'Institut de Cooperació intellectual continués els seus estudis, examinant sobretot la possibilitat de redactar projectes d'acords que seran proposats immediatament als governs i a les organitzacions internacionals de radiodifusió, a fi de reglamentar les emissions i d'evitar la propagació de notícies capaces de pertorbar la bona entesa entre els pobles».

La Unió internacional de Radiodifusió, reunida darrerament a Lucerna, ha estudiat els serveis que la T. S. F. pot rendir quant a l'acostament dels pobles. Ha assenyalat la necessitat que les estacions emissores multipliquin el elements de comprensió recíproca i s'abstinguin de tot el que pot ferir la mentalitat o l'amor propi d'una altra nació.

Aquells suïcidis d'Alemanya

Aquest estiu passat, nombroses personalitats de la ràdio alemanya foren internades en el camp de concentració d'Oranienburg, com el Dr. Knöpfke, ex-director de la Funkstunde de Berlín; el Dr. Giescke, conseller ministerial de la ràdio, el ràdio-repòrter Alfred Braun, els alts funcionaris Magnus i Flesch, etcètera.

Fa pocs dies arribà la notícia que el doctor Knöpfke s'havia suïcidat. Ja és el tercer director de la ràdio que es suïcida d'ençà que els nazis són al poder.

La radiodifusió escolar a Itàlia

A Itàlia s'ha creat una Unió radiofònica rural, a fi d'organitzar el desenrotllament de la radiofonia a pagès i sobretot a les escoles rurals. Els mestres han acollit amb entusiasme aquesta innovació que els permet d'utilitzar certs recursos que fins ara eren exclusius de les grans ciutats.

Aquesta Unió està sota el control del ministeri de Comunicacions, el qual la subvenciona. El seu programa comprèn aquests punts principals:

1. Establiment d'un tipus de receptor robust i econòmic, que es podrà adquirir per pagaments escalonats.
2. Installació de receptors a les escoles.
3. Propaganda sobre les masses rurals.
4. Tria de programes apropiats.
5. Publicació d'un butlletí mensual.

Ja ha estat construït un model d'installació que comprèn un receptor central i un altparlant per a cada aula. Hom pensa que en un temps relativament breu, podran estar equipades les cent-mil escoles rurals d'Itàlia.

Els tramvies anglesos

El *Postmaster* general, responent a una consulta que li adreçà la Cambra dels Comuns, estatuí que els tramvies elèctrics i els autobusos amb tròlei poden ésser causa d'interferències a la recepció, i que aquest inconvenient només pot ésser eliminat en el seu lloc d'origen.

Proveïts d'una declaració oficial d'aquesta importància, els regidors de Derby decidiren equipar, a despesa de la companyia explotadora, els vehicles d'un aparell eliminador d'interferències, d'un cost de vint lliures cada un.

Per bé que a Anglaterra és un dels llocs on més s'han aprofundit els estudis de la lluita antiparasitària, no hi ha encara cap disposició legal sobre la matèria, i el Post Office, del qual depèn la ràdio, no pot dictar disposicions. Però, en general, s'ha constatat que els propietaris de fonts de pertorbació radiofònica demostren la millor bona voluntat en la supressió dels paràsits.

Catàleg del I Saló Mirador

Cent anys de retrat femení en la pintura catalana (1830-1930)

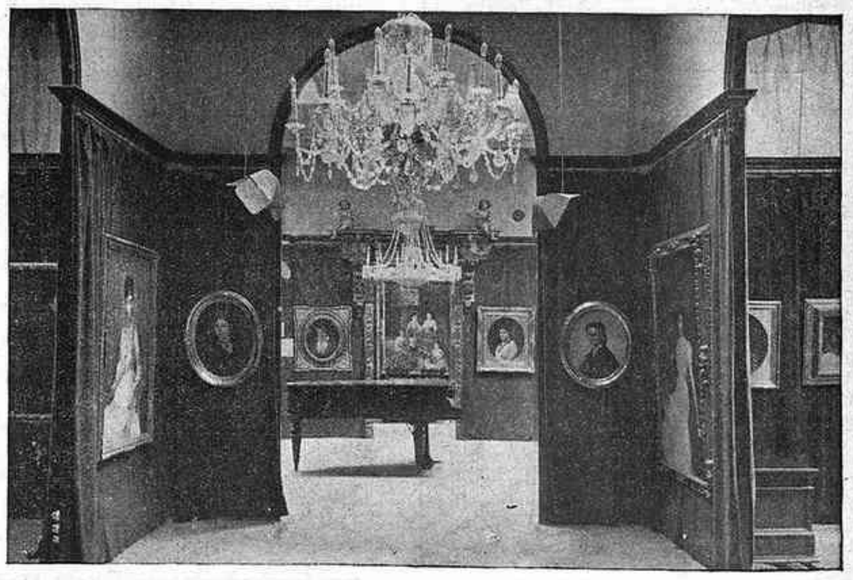

Un volum contenint a més a més les biografies dels artistes i 50 reproduccions. . . . . 6 ptes.
Per als subscriptors . . . . . 5 »

La Publicitat

Publica la informació més completa, tant internacional com peninsular i local

Comentaris i col·laboració de les millors signatures
Gràfics d'actualitat

Llegiu-la avui i cada dia

IMPRESOS COSTA
Nou de la Rambla, 45
BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006